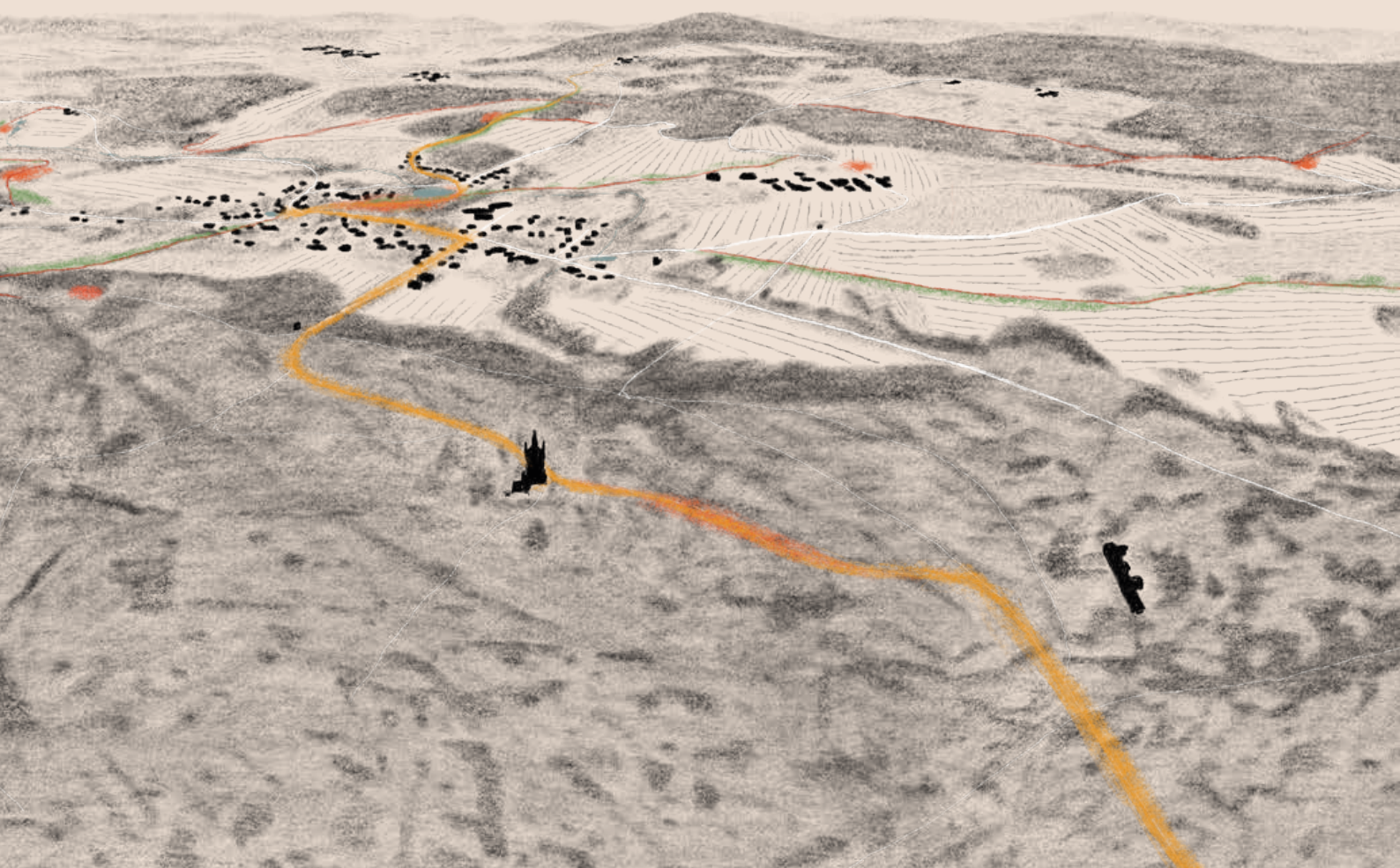

Pohled do minulosti i budoucnosti krajině Chudenicka

aneb podpora komunitního života prostřednictvím drobných zásahů

Bc. Valentýna Jungvirthová
diplomová práce
Atelier Fingerová-Grohmannová

FA ČVUT, Krajinářská architektura
15120 Ústav krajinářské architektury
2023/24

Pohled do minulosti i budoucnosti krajiny Chudenicka

**aneb podpora komunitního života
prostřednictvím drobných zásahů**

diplomová práce

autor: Bc. Valentýna Jungvirthová
vedoucí práce: Ing. Radmila Fingerová
atelier: Atelier Fingerová-Grohmannová

FA ČVUT, Krajinářská architektura
15120 Ústav krajinářské architektury
2023/24

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Valentýna Jungvirthová

datum narození: 17.4.1999

akademický rok / semestr: 2023/24 / LS

obor: krajinářská architektura

ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury

vedoucí diplomové práce: Ing. Radmila Fingerová

téma diplomové práce:

Pohled do minulosti i budoucnosti krajiny Chudenicka

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Diplomová práce navazuje na zpracovaný diplomní seminář, který řešil katastrální území Chudenic. Cílem návrhu je řešení problémů a posílení stávajících hodnot území, s důrazem na rozvoj slow turismu a hledání řešení, které nejenže vyřeší stávající problémy, ale také přinese vlastní vizi do budoucna pro místní obyvatele, přispěje k posílení sociálních vazeb a kulturního zázemí.

2/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Analytická část: shrnutí všech potřebných informací o řešeném území a jejich vyhodnocení

Návrhová část:

Textová část:

popis navrhovaného řešení

Výkresová část:

výkres širších vztahů v měřítku 1: 50 000 - 1 : 100 000

grafické zobrazení konceptu

výkres celkového řešení v měřítku 1: 5 000 - 1: 10 000

detaily nejméně třech vybraných lokalit

axonometrie nebo jiné formy vizualizace

řezy detailů v odpovídajícím měřítku

3/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

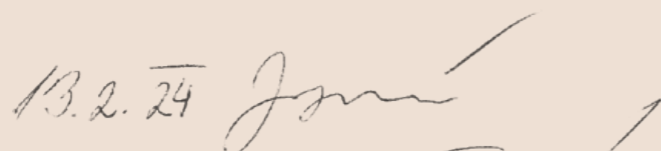
fyzický model řešeného území v měřítku 1: 5 000 1 ks

poster (4x formát A1) 1 ks

portfolio A4 2 ks

digitální odevzdání

Datum a podpis studenta

13.2.24

Datum a podpis vedoucího DP

13.2.24

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

15/2/24

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT:

Bc. Valentýna Jungvirthová

AR 2023/2024

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

POHLED DO MINULOSTI I BUDOUCNOSTI CHUDENICKA, ANEB PODPORA KOMUNITNÍHO ŽIVOTA
PROSTŘEDNICTVÍM DROBNÝCH ZÁSAHŮ V KRAJINĚ

A LOOK INTO THE PAST AND FUTURE OF CHUDENICKO, OR THE SUPPORT OF COMMUNITY LIFE
THROUGH SMALL INTERVENTIONS IN THE LANDSCAPE

JAZYK PRÁCE:

český

Vedoucí práce:

Ing. Radmila Fingerová

Oponent práce:

MgA. Viktorie Součková

Ústav:

15120 Ústav krajinářské architektury

Klíčová slova :

krajinářská architektura, drobné zásahy, komunita, Chudenicko

Anotace:

Ve své práci se zabývám územím obce Chudenice, která leží na jihozápadě Čech. Chudenicko je krajinářsky, přírodovědecky i historicky cenné území, obsahující řadu významných kulturních i přírodních památek. Cílem návrhu je řešení problémů a posílení stávajících hodnot území, s důrazem na rozvoj Slow turismu a hledání řešení, které nejenže vyřeší stávající problémy, ale také přinese vlastní vizi do budoucna pro místní obyvatele, přispěje k posílení sociálních vazeb a kulturního zázemí. Návrh se zabývá podporou komunitního života místních obyvatel prostřednictvím drobných zásahů v krajině.

Annotation:

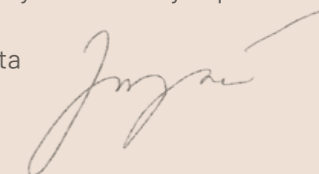
In my work, I deal with the territory of the municipality of Chudenice, which is located in the south-west of Bohemia. Chudenicko is an area of landscape, natural science and historical value, containing a number of important cultural and natural monuments. The goal is to solve the problems and existing values of the territory, with an emphasis on the development of Slow tourism and the search for solutions that not only solve existing problems, but also bring their own proposal for the future for local residents, contribute to the strengthening of social ties and the cultural background. The proposal deals with supporting the community life of local residents through small interventions in the landscape.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 23. 5. 2024

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

obsah

úvodní slovo	7
analytická část	
základní informace	10
přírodní podmínky	12
vodstvo	20
ifrastruktura	24
sídlo	28
kulturní dědictví	32
historie	40
návrhová část	
problémy	48
koncept	50
situace s návrhy	52
navržené points of interest	61
závěrem	105
zdroje a literatura	107

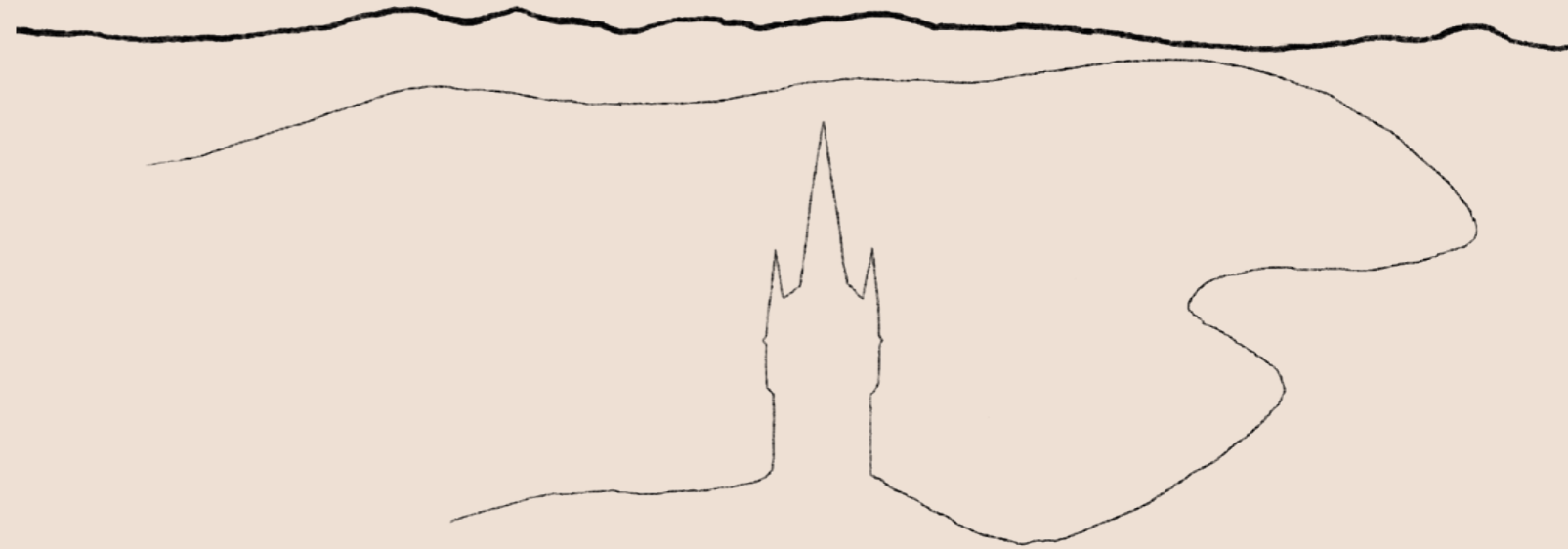

úvodní slovo

Ve své práci se zabývám územím obce Chudenice, která leží na jihozápadě Čech. Chudenicko je krajinářsky, přírodovědecky i historicky cenné území, obsahující řadu významných kulturních i přírodních památek.

Řešení právě tohoto území jsem si vybrala, protože jsem na Chudenicku vyrostla a strávila zde velkou část života. Cílem návrhu je řešení problémů a posílení stávajících hodnot území, s důrazem na rozvoj Slow turismu a hledání řešení, které nejenže vyřeší stávající problémy, ale také přinese vlastní vizi do budoucna pro místní obyvatele, přispěje k posílení sociálních vazeb a kulturního zázemí. Návrh se zabývá podporou komunitního života místních obyvatel prostřednictvím drobných zásahů v krajině.

analytická část

vymezení území

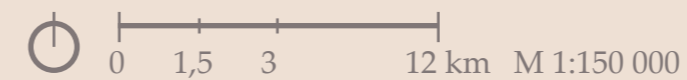
Obec Chudenice se nachází v Plzeňském kraji, asi 15 km od Klatov. Rozloha katastru je 2113 ha a na území žije 752 obyvatel.

Chudenicko se rozkládá v kopcovité krajině na hranicích klatovského a domažlického okresu. Leží na trase Praha–Plzeň–Šumava, která je velmi často využívána právě za účelem rekreace na Šumavě. I přesto je Chudenicko lidmi opomíjené místo.

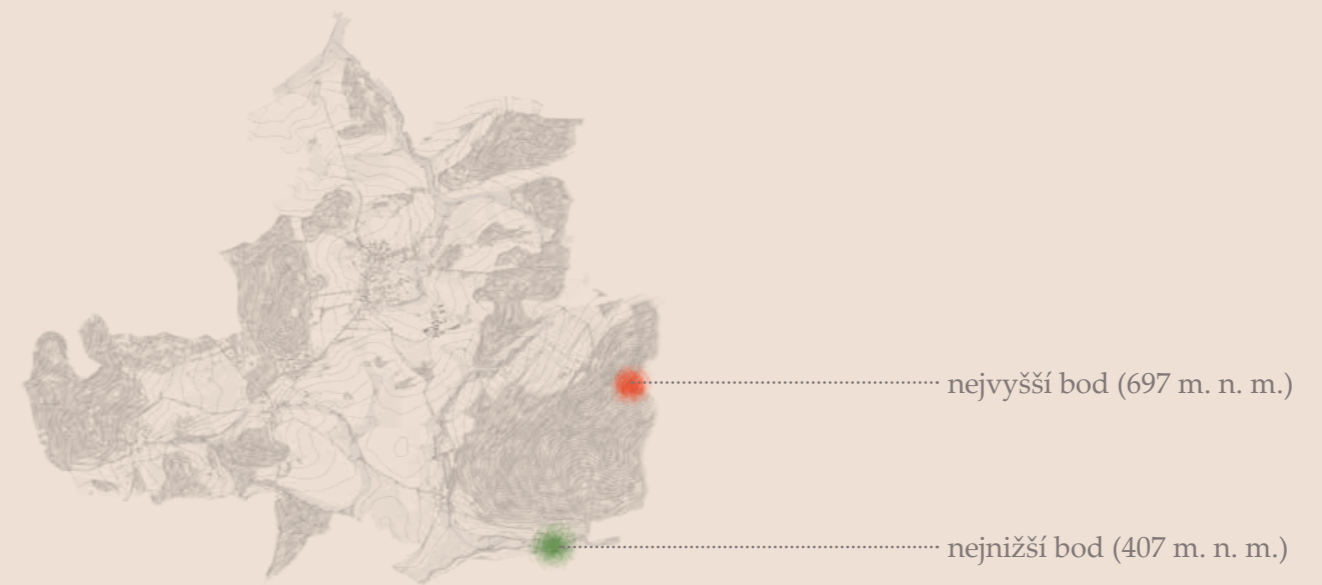
širší vztahy

Území leží na Švihovské vrchovině o průměrné nadmořské výšce 500 m. n. m. Na území obce se nachází další místní části (Chudenice, Slatina, Lučice, Bezpravovice, Býšov) a několik samostatných usedlostí. Chudenice nejsou dopavně dobře obslouženy, významné komunikace (i včetně železniční dopravy) se Chudenicku vyhýbají. Není to ale právě pozitivum?

Chudenice patří mezi nejstarší české osady. Od 13. století až do roku 1945 byly rodovým sídlem Černínů. Právě díky krajinným zásahům, provedeným Černíny, bylo Chudenicko v roce 1996 vyhlášeno krajinnou památkovou zónou.

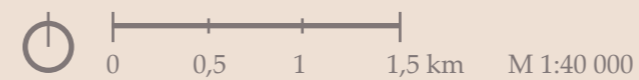
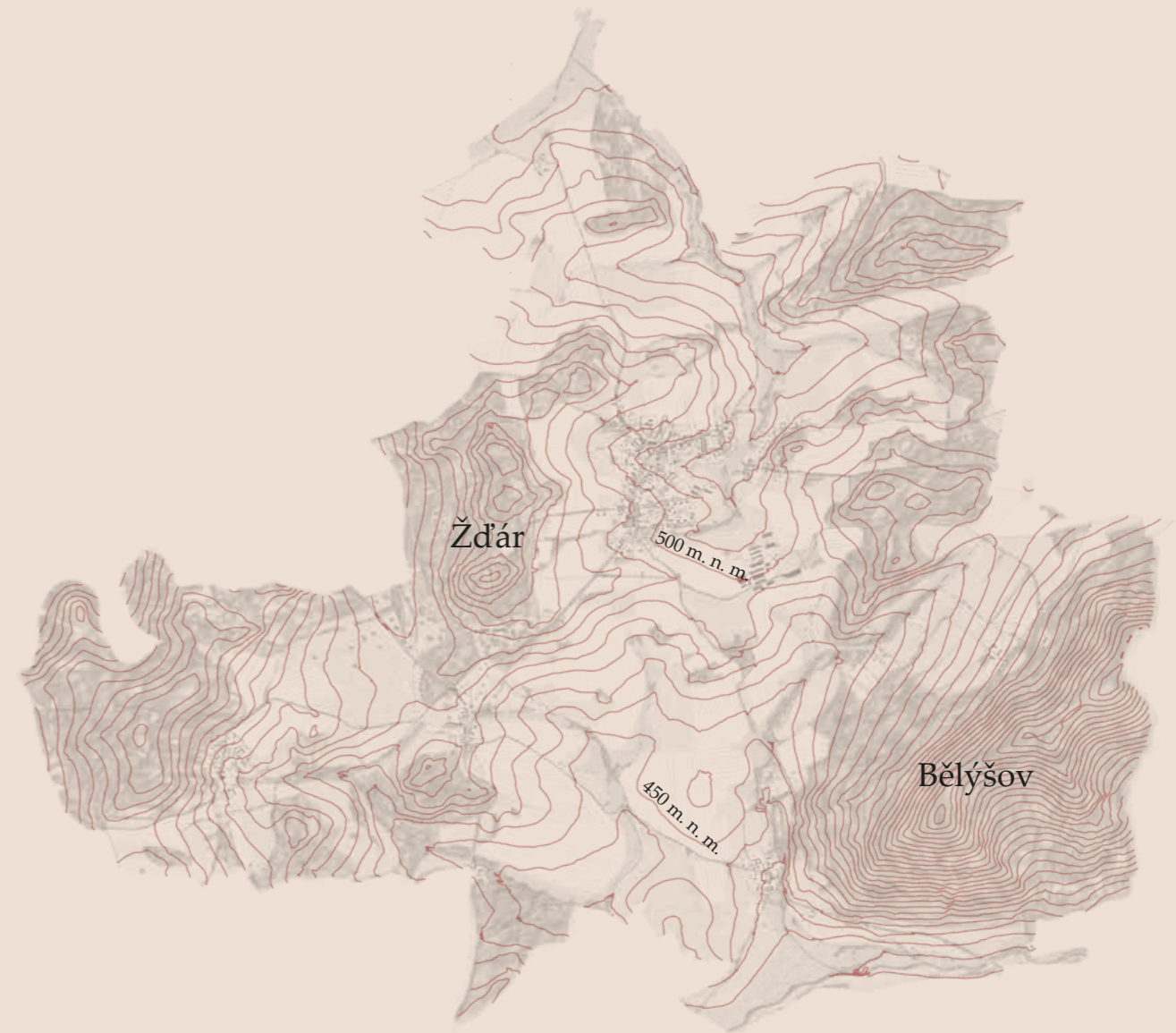

přírodní podmínky

morfologie

Větší část Chudenicka leží v Polešské pahorkatině, která je z východní i západní strany sevřena vybíhajícími pásmy Korábské vrchoviny. Ta od jihozápadu proniká až do prostoru Chudenic a je součástí geomorfologického celku Švihovská vrchovina, podcelku Chudenická vrchovina. Reliéf krajiny je mírně zvlněný, střední nadmořská výška dosahuje 519 m n. m. Dominantou Chudenicka je vrch Žďár s nadmořskou výškou 584 m.n.n., na kterém se tyčí rozhledna Bolfánek. Chudenice leží příhodně v klínu mezi kopci Žďár a Bělýšov, odkud jsou na obec krásné výhledy.

LEGENDA
vrstevnice po 20 m

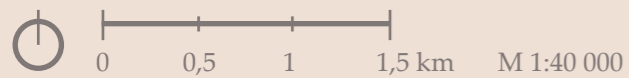
ÚSES

Územní systém ekologické stability (ÚSES) můžeme charakterizovat jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých, ekosystémů. ÚSES umožňuje uchování a reprodukci přírodního bohatství, příznivě působí na okolní, méně stabilní části krajiny a vytváří tak základ pro její mnohostranné využívání.

V katastrálním území Chudenic se nachází nadregionální biocentrum Běleč. Dále územím probíhají dva regionální biokoridory Běleč-regionální biokoridor a Buková hora-Kouřim.

LEGENDA

- nadregionální biocentrum
- nadregionální biokoridor
- regionální biokoridor
- regionální biocentrum

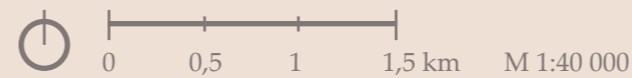
potenciální přirozená vegetace

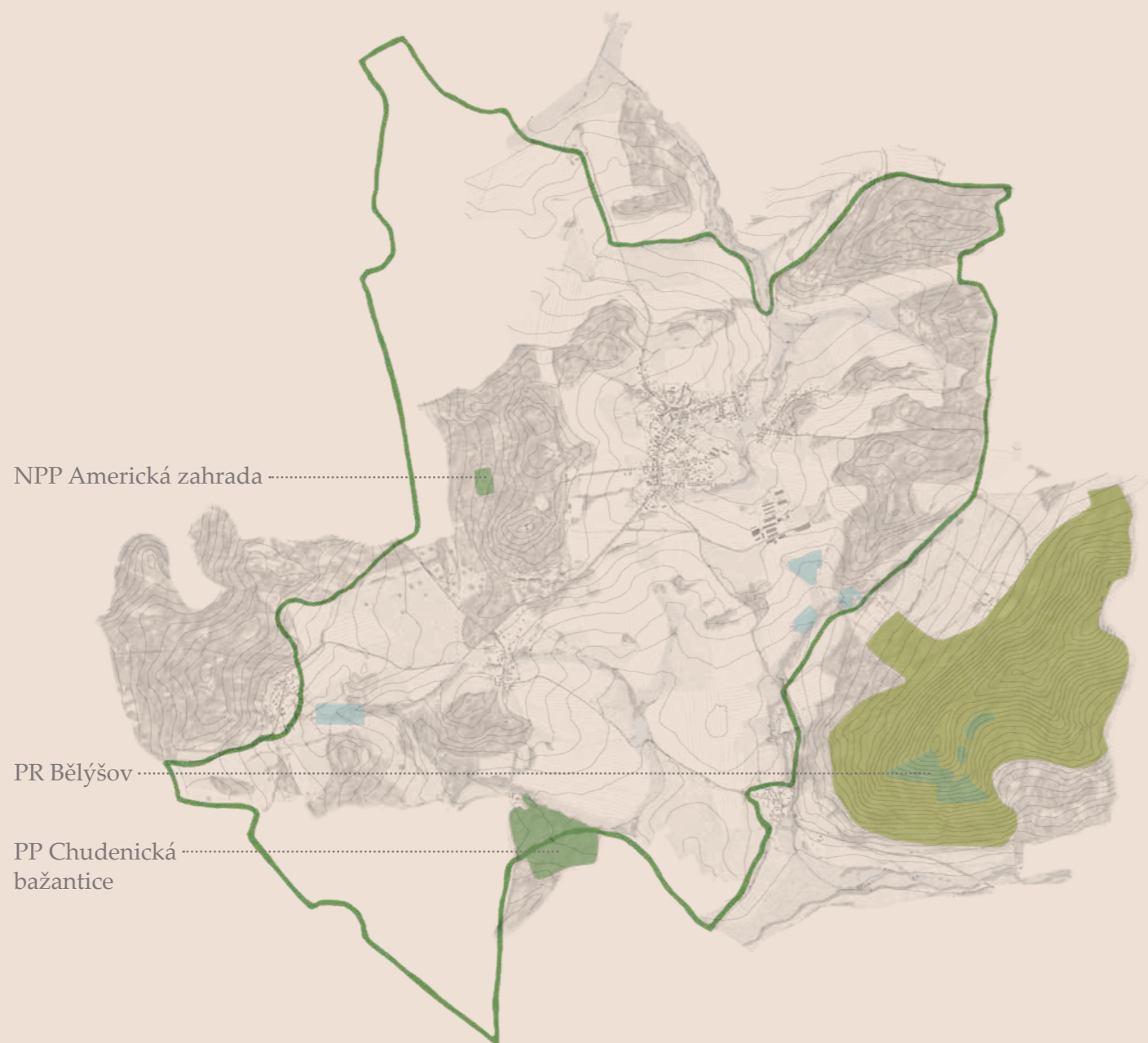
Na většině území Chudenicka se nachází biková a nebo jedlová doubrava a na zalesněných částech území se vyskytuje černýšová dubohabřina. Stromové patro je tvořeno převážně dubem zimním, ale také břízou, borovicí, jeřábem, habrem či lípou.

Z hlediska vegetačních poměrů náleží lokalita do fyto geografické oblasti Českomoravského Mezofytika, fyto geografického okresu Branžovský hvozd.

LEGENDA

- biková a nebo jedlová doubrava
- černýšová dubohabřina

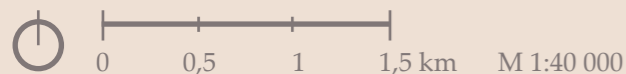
chráněná území

Téměř celé katastrální území spadá do oblasti krajinné památkové zóny Chudenicko. Najdeme zde maloplošné zvláště chráněné území přírody, a to Národní přírodní památku Americká zahrada, Přírodní památku Chudenická bažantice a Přírodní rezervaci Bělýšov.

Hřbety Bělýšovského kopce spadají pod chráněné území Natura 2000, konkrétně jsou Evropsky významnou lokalitou Švihovské hvozdy. V území se také nachází několik ochranných pásem vodního zdroje II. stupně.

LEGENDA

- maloplošné zvláště chráněné území
- Natura 2000 (EVL)
- OP vodního zdroje II. stupně
- krajinná památková zóna

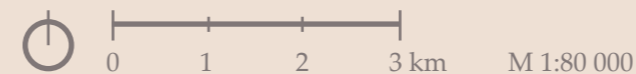
KPZ Chudenicko

V roce 1996 bylo Chudenicko vyhlášeno krajinnou památkovou zónou díky svým kulturně historickým hodnotám s významným podílem přírodních a civilizačních prvků a vyhlídkovými místy. Je to mnohotvárná a malebná krajina obsahující řadu cenných kulturních památek, sídel a přírodních památek.

Chráněny jsou nejen jednotlivé kulturní památky, ale i ostatní objekty a plochy, panorama s hlavními dominantami v blízkých i dálkových pohledech, historické zahrady a parky v území a podobně. Významným prvkem v krajinné památkové zóně Chudenicko je Národní přírodní památka Americká zahrada. V blízkosti se dále nachází, rozhledna Bolfánek, zámek Lázeň s parkem, Karolininy louky nebo kaple sv. Anny.

Krajina Chudenicka působí vyváženým dojmem s rovnoměrným zastoupením zemědělské půdy, lesů a vodních ploch v podobě několika rybníků a menších vodních toků. Jádrem komponované krajiny je hřbet Žďár, zejména prostory kolem zámku Lázeň a rozhledny Bolfánek, které jsou určující pro utváření dalších složek krajiny. Druhým centrem je městečko Chudenice, které ovlivnilo podobu sídelní struktury i utváření zemědělské krajiny. Chudenice patří k předním historickým sídlům na Plzeňsku.

Krajinná památková zóna Chudenicko zasahuje do katastrálních území Bezpravovice, Chocomyšl, Chudenice, Kaničky, Lučice u Chudenic, Poleňka, Pušperk, Slatina u Chudenic, Zichov.

LEGENDA

- KPZ Chudenicko

Pod Býšovem

Na hájku

Valečkova hůrka

Cesta Šmilovského

Na jalovčí

Ve Žďárech

Na mlází

Dílce

Lískovec

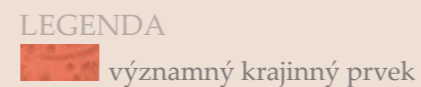
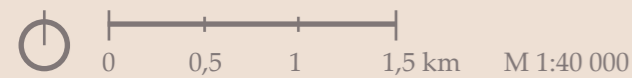
V luhu

Za loukami

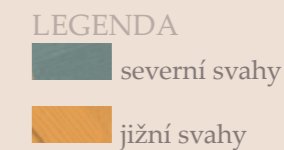
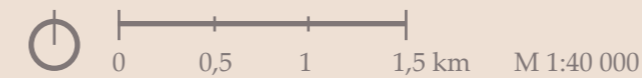
významné krajinné prvky

Významné krajinné prvky (VKP) jsou podle zák. č. 114/92 Sb. ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. VKP jsou ze zákona lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy.

expoziční

Mapa expoziční zobrazuje svahy orientované na sever a jih. Analýza expoziční byla využita při procesu navrhování, a to konkrétně při výběru umístění ovocných sadů, které prosperují právě na jižních svazích.

vodní poměry

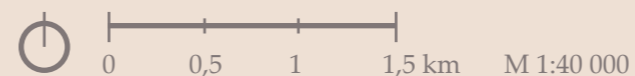
Řešeným územím protékají tři potoky. Chudenický potok, který pramení na okraji Chudenic, protéká skrz obec, směřuje na sever a vlévá se do říčky Merklínky. Druhý potok (Bělýšovský) pramení na úpatí kopce Bělýšov, protéká skrz obec Slatina a vlévá se do říčky Poleňky. Bezpravovický potok, který má přírodě blízký charakter, pramení pod obcí Bezpravovice, protéká Chudenickou bažantnicí a vlévá se do říčky Poleňky.

Mnoho drobných potůčků v území vysychá, či již zcela vyschlo. Příčinou je nesprávné hospodaření s vodou minulého režimu. Scelením půdních bloků a vybudováním meliorace se začala postupně voda z krajiny ztrácet. Došlo tak k vyschnutí několika pramenišť dokonce i celých úseků potoků. Přírozený charakter vodních toků je v mnoha úsecích pozměněn regulací koryta.

Významných vodních ploch není v území mnoho. Za zmínku stojí rybník Lotrov či rybník u Liteňského mlýna.

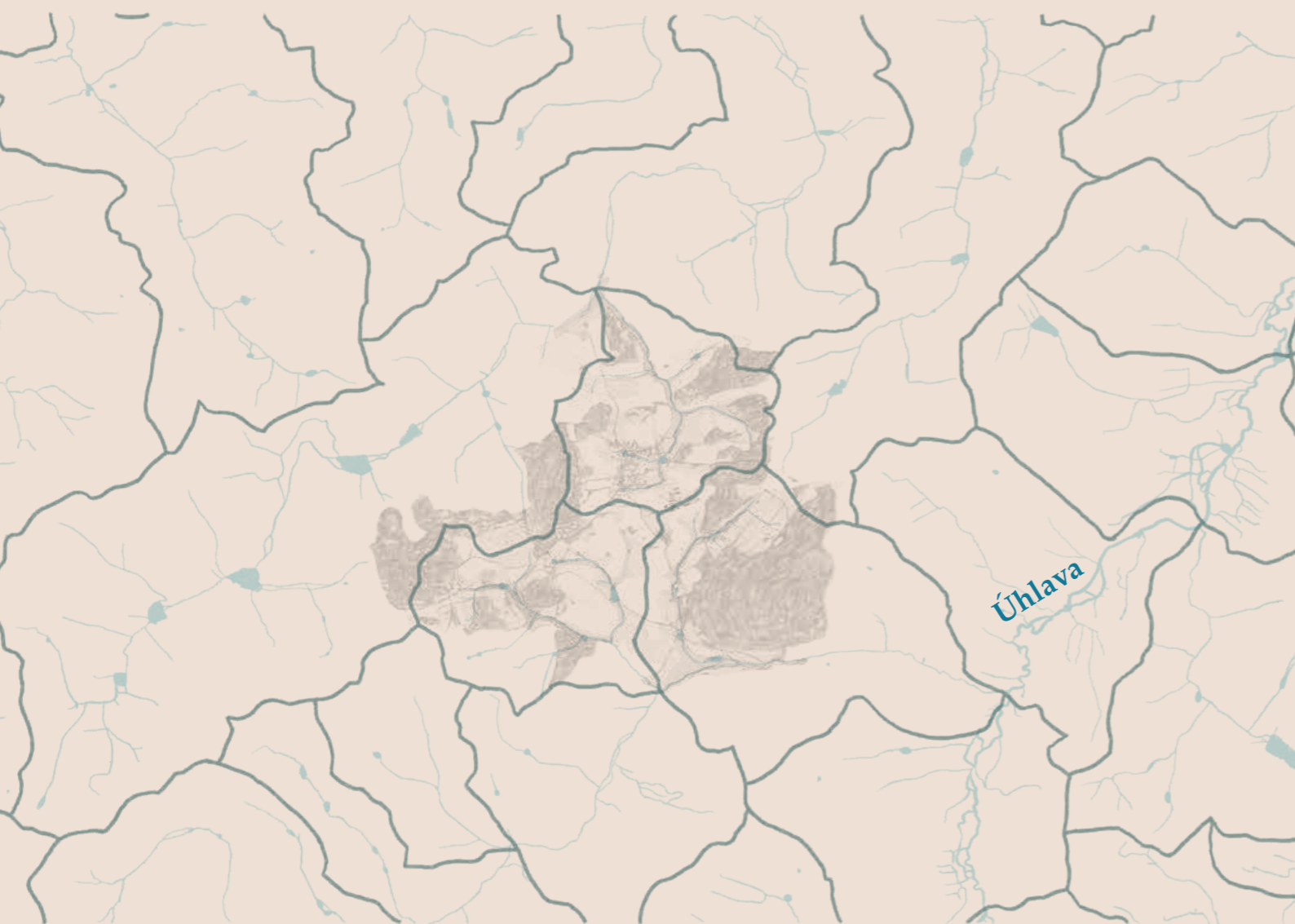
LEGENDA

- vodní tok
- - - sezónní tok
- podzemní tok
- vodní plocha
- nivní sediment

povodí

Severní část území (Chudenický potok) je odvodňována přítoky říčky Merklínky, která se vlévá do Radbuzy. Zbývající část území leží v povodí řeky Úhlavy na přítocích říčky Poleňky (Bezpravovický a Bělýšovský potok a jejich přítoky).

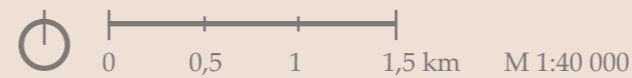

LEGENDA
— hydrologická povodí IV. řádu
— vodní toky a plochy

meliorace

Koryta mnohých vodotečí, především u drobných toků, byla v druhé polovině 20. stol. zregulována či dokonce zatrubněna. Proto jsou vodní poměry v území ve špatném stavu. Za účelem intenzifikace zemědělství byla na dříve mokřadních plochách zbudována meliorace, která odvádí vodu z polí a území tak podléhá suchu.

LEGENDA
■ meliorační zařízení

vývoj cestní sítě

Na schématech vývoje cestní sítě jasně vidíme, že v minulosti byla cestní síť hustější.

Dříve byla sídla více propojena, a to i malé usedlosti. Lidé se nepřepravovali na takové vzdálenosti a dopravu využívali spíše lokálně. Nyní je cestní síť využívána hlavně projíždějícími auty, která se přepravují na velké vzdálenosti, proto jsou v současnosti na území tři hlavní silnice a malé cesty k usedlostem (Bělýšov, Výšensko) se staly pouze polními cestami.

S nástupem komunistického režimu se začaly scelovat půdní bloky a tím pádem zanikaly pěší cesty. Tento jev lze vidět na mapě z 50. let 20. století, kde lze poznat úbytek cestní sítě. Současná mapa ukazuje, že v území mezi Chudenicemi, Lučicí a Slatinou zmizely pěší a polní cesty úplně. (značeno X)

Se stavbou nového JZD vznikla i nová asfaltová cesta.

40. léta 19. století

70. léta 19. století

50. léta 20. století

současnost

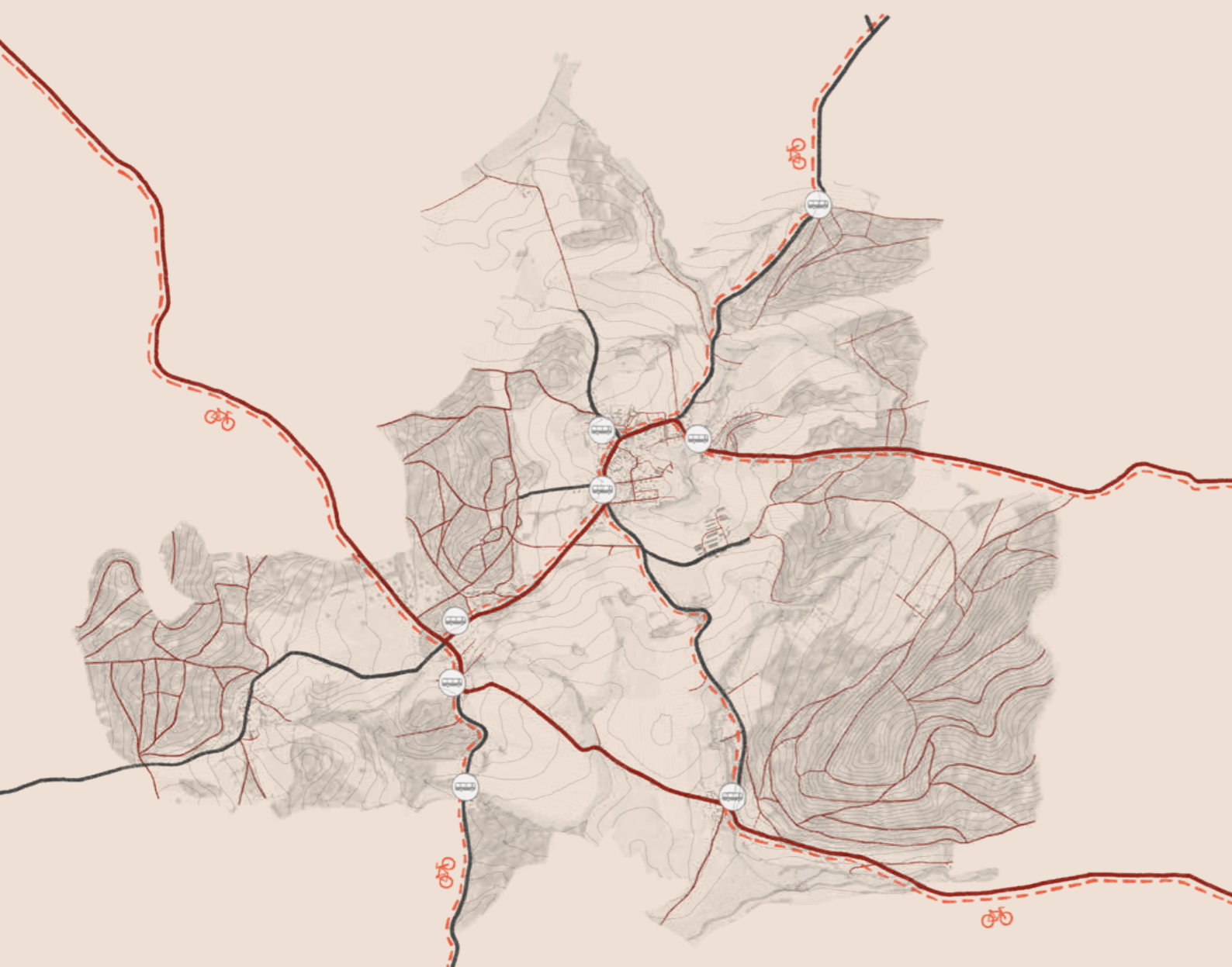
prostupnost

Poloha Chudenic v rámci České republiky způsobuje, že je tento kraj poněkud „zapomenutý“. To se odráží i na hustotě a kvalitě dopravní infrastruktury. Území protínají dvě hlavní silnice II. třídy (Klatovy-Koloveč a Chudenice-Švihov), mimo tyto silnice je zde několik dalších silnic III. třídy. Na těchto silnicích vedou cyklotrasy a cyklisté tak nemají možnost jízdy po vlastní cyklostezce, kde by nebyli ohrožováni auty.

Síť pěších cest je v odpovídajícím stavu pouze v lesích. Polní cesty byly kvůli scelování pozemků za minulého režimu rozorány. Cestní síť pro pěší a cyklodopravu je tak ve velmi špatném stavu.

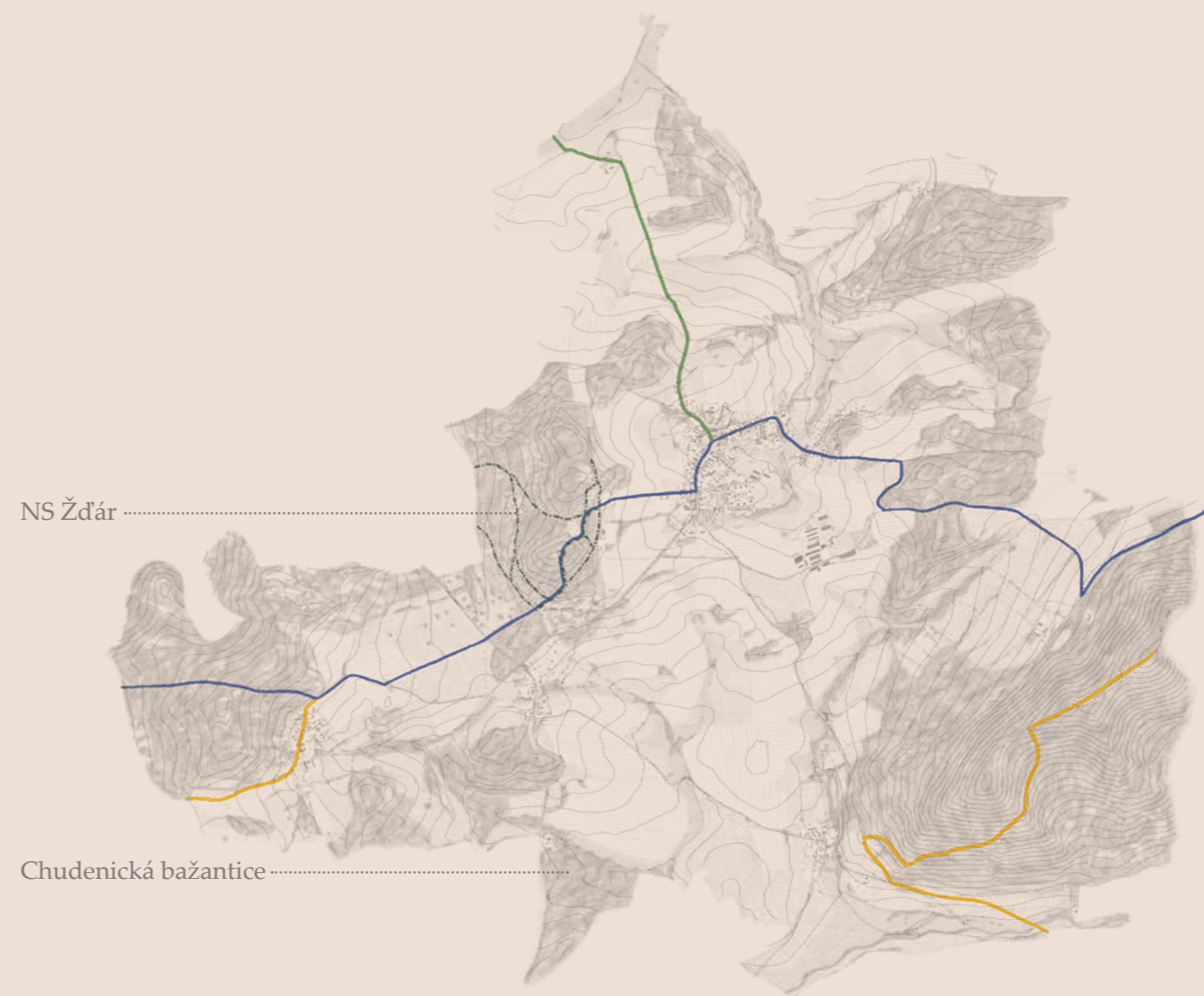
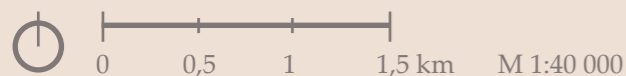
Území je obslouženo autobusovou dopravou a nachází se zde celkem 8 zastávek.

Zvláště je, že se na území nevyskytuje železnice, i když Chudenice byly vždy významným sídlem. Místní šlechta (rod Černínů) totiž nepodporovala železnici a nechtěla ji v území postavit. Můžeme jen spekulovat, co je k tomu vedlo. Byla to celková nedůvěra v tento projekt? Nebo snad jejich vztah k chudenické krajině, kterou nechtěli poničit průmyslem, který by železnice jistě přinesla?

LEGENDA

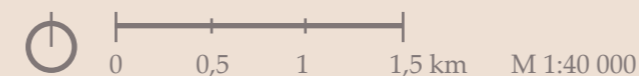
- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- pěší cesta
- cyklotrasa
- autobusová zastávka

turistické trasy

Řešeným územím vedou celkem čtyři turistické trasy a nachází se zde naučná stezka Žďár. Prostřednictvím této stezky se návštěvníci mohou seznámit se zdejší faunou a flórou a místními zajímavostmi, jež jsou zobrazeny na naučných panelech. V minulosti vedla územím ještě zelená turistická trasa směrem k Chudenické bažantnici, ale byla z neznámého důvodu zrušena.

Z mého pohledu je hustota turistických tras nedostačující. Pro poutníky či trempy jsou tyto trasy jistě vyhovující, ale pro místní obyvatele nemají využití.

vývoj osídlení

Sídelní struktura se nějak výrazně nezměnila. Chudenice se koncem 19. století začaly rozrůstat západním směrem a začalo vznikat osídlení kolem dolního rybníka tzv. Kozí prd.

V 50. letech vzniklo u Chudenic JZD, které se výrazně rozrostlo a funguje dodnes.

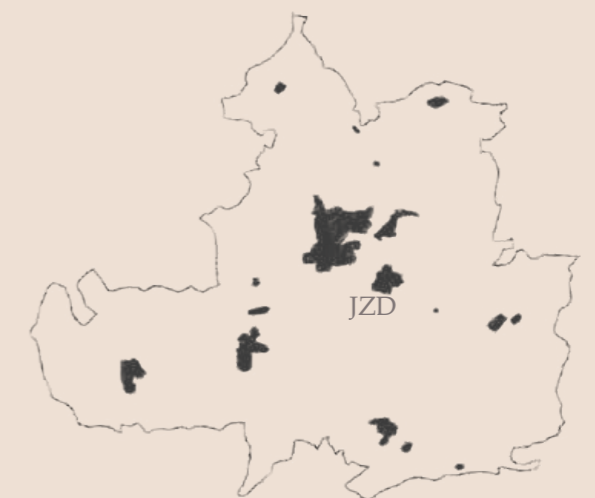
40. léta 19. století

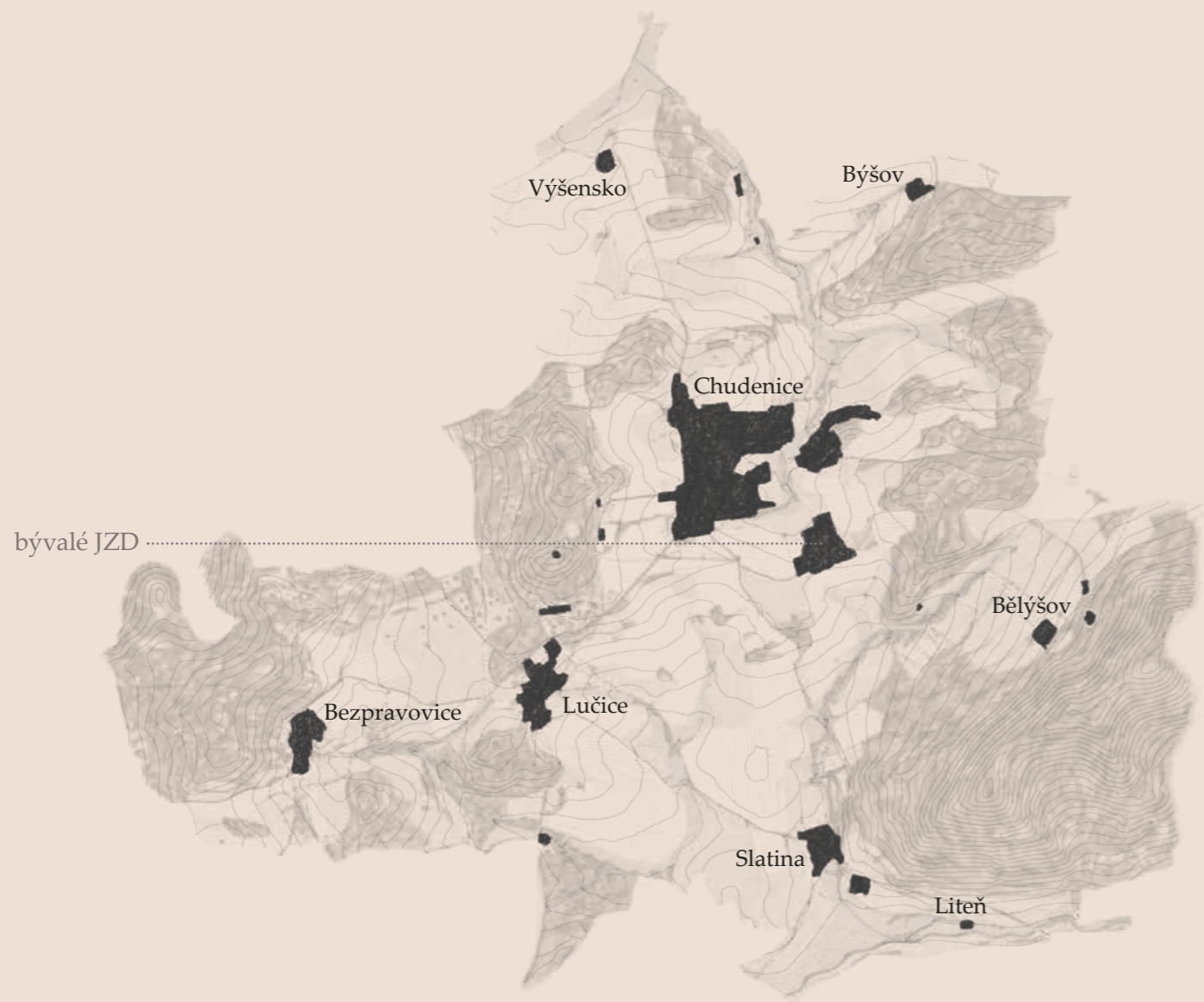
70. léta 19. století

50. léta 20. století

současnost

občanská vybavenost

Veškerá občanská vybavenost v území je soustředěna do obce Chudenice. Ostatní vsi jsou zcela bez vybavenosti.

V Chudenicích se nachází obecní úřad, který sídlí v budově bývalé školy. Tamtéž je také obecní knihovna. Škola v Chudenicích chybí a děti musí dojíždět do Švihova či Klatov. Pozitivem je jistě školka, která v Chudenicích dobře funguje. Dále je v Chudenicích muzeum, pošta, dva malé obchody, kavárna a minipivovar, který funguje jako restaurace. Další restaurace je přímo pod rozhlednou Bolfánek. Slouží jako sezónní hostinec s ubytováním a venkovním amfiteátrům, kde se v létě konají kulturní akce. Mimo toto ubytování se v Chudenicích nachází ještě dvě další ubytovací služby.

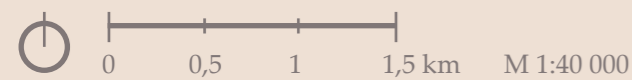

sídlo v krajině

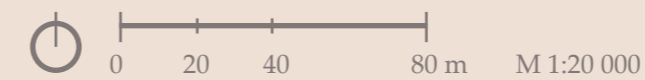
Na území se nachází pět obcí, dvě usedlosti a pět samot. Celému území dominuje obec Chudenice, která je spádovou obcí pro ostatní sídla. Těmi jsou obce Lučice, Slatina, Bezpravovice a Býšov. Mimo tyto obce jsou v území dvě usedlosti, Bělýšov a Výšensko a několik samot, většinou hájoven či mlýnů.

Dále se v území nachází letní sídlo Černínů, zámek Lázeň a rozhledna Bolfánek.

Jedinou esteticky a kompozičně nevhodnou zástavbou je komplex bývalého JZD (dnes statek Žďár), který byl nešťastně umístěn do pohledových os komponované krajiny.

LEGENDA
 sídlo

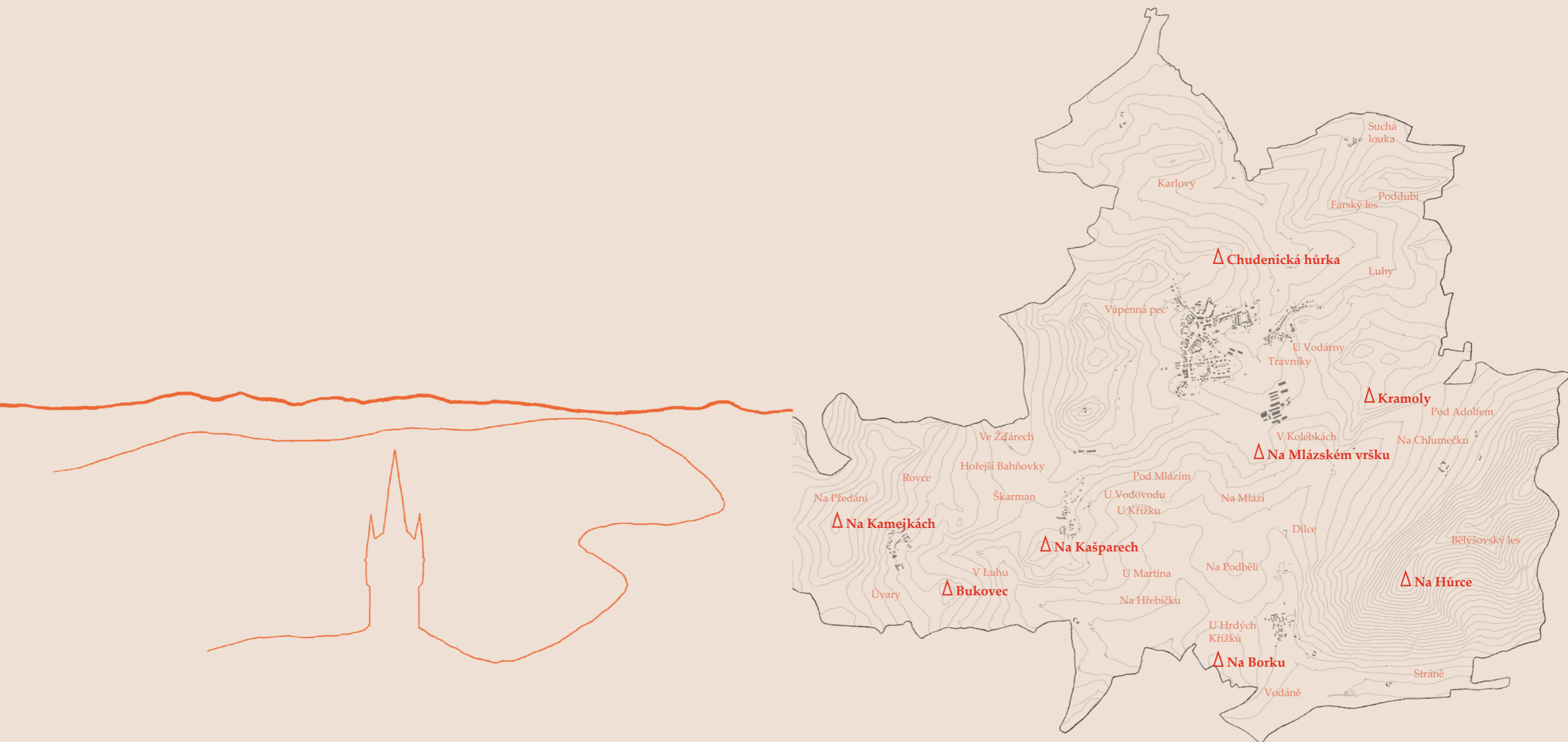

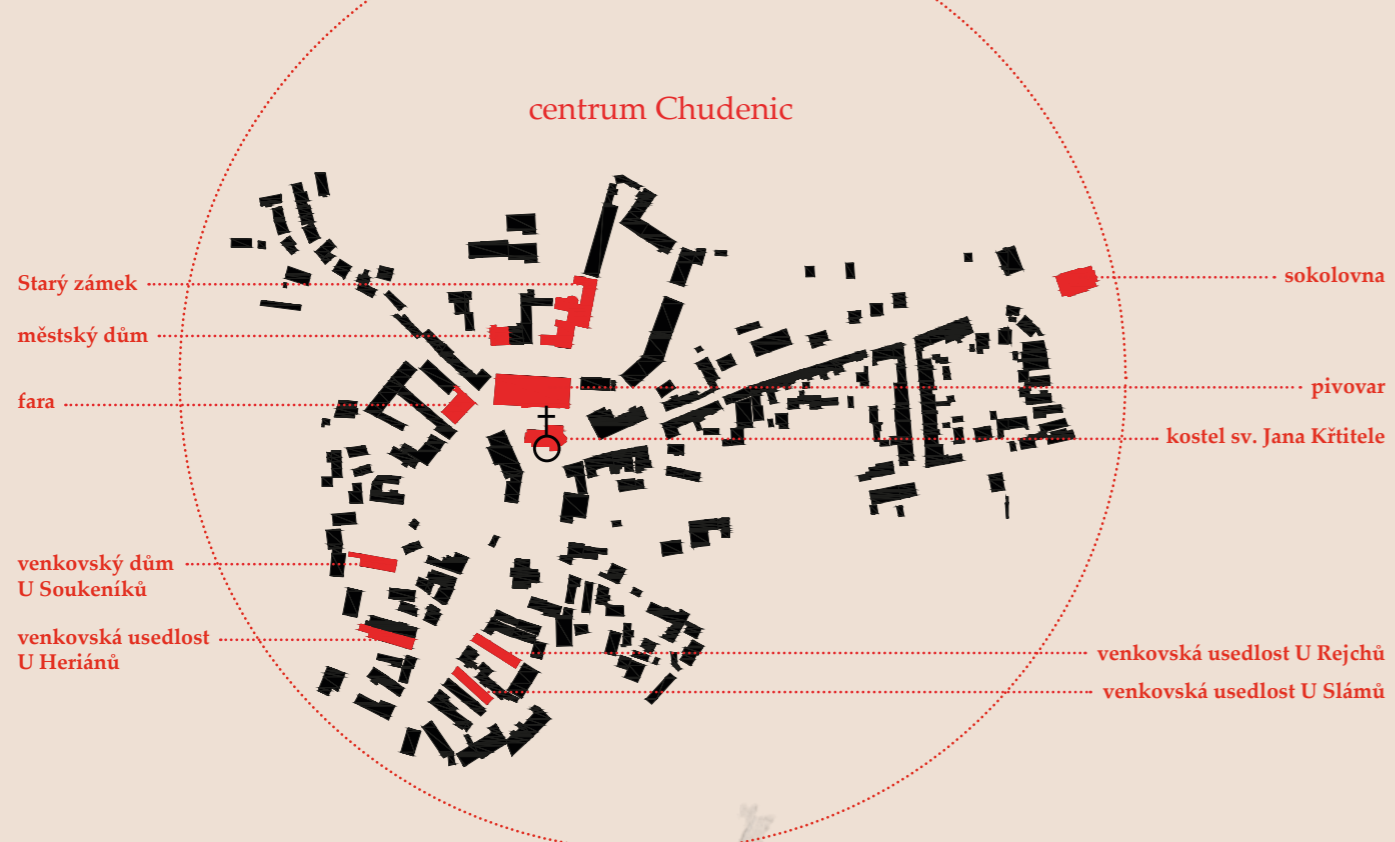
- úřad městyse Chudenice
- pošta
- mateřská škola
- hřbitov
- výletní hostinec Na Poustevně
- minipivovar Stará škola
- kavárna Kafe&dort
- obchod
- ubytování

místní názvy

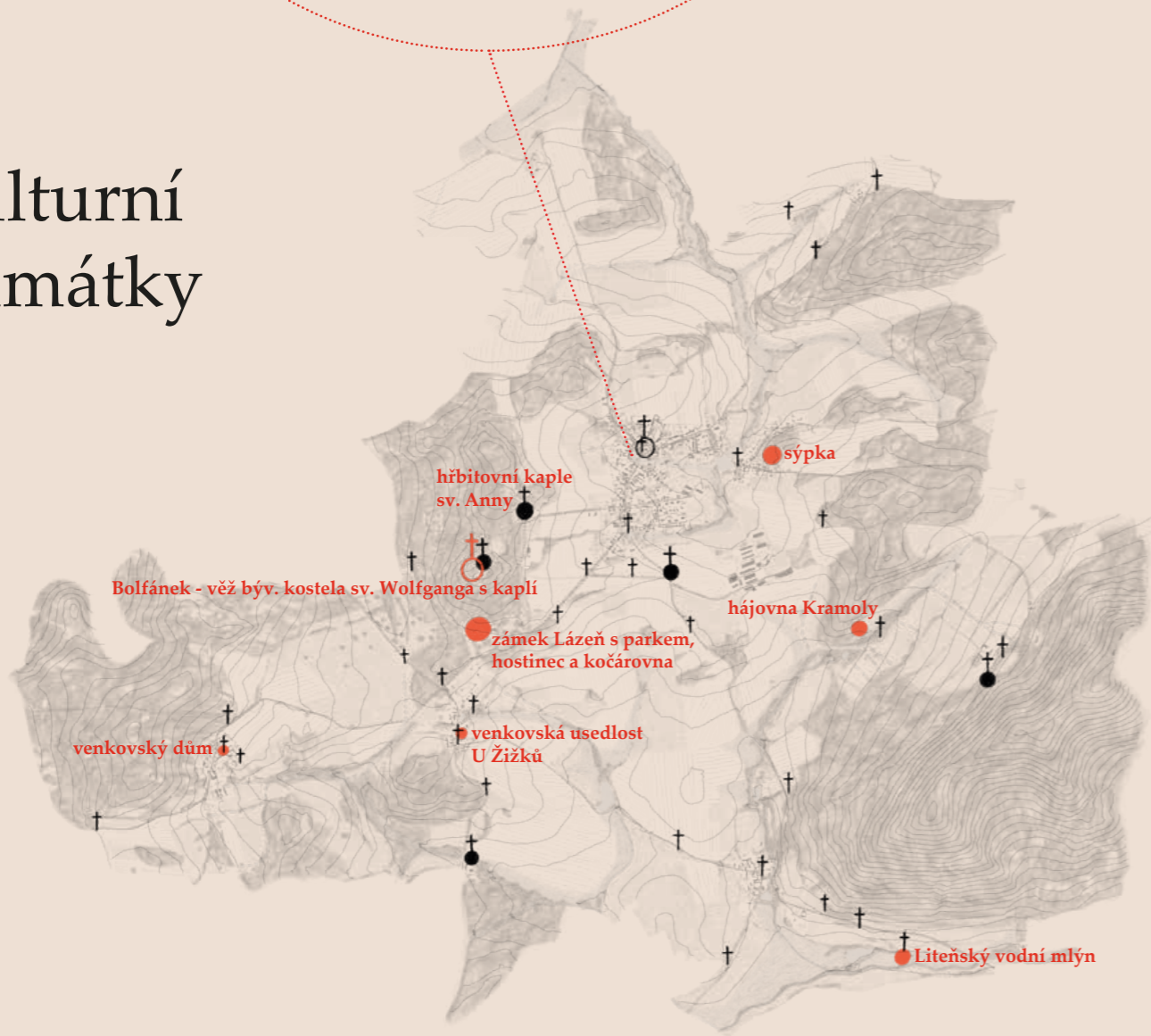
Z místních názvů můžeme určit jaký býval (nebo stále je) charakter místa.

Lidé, kteří v území dříve žili velmi dobře znali své okolí. Pojmenovávali tak jednotlivá místa, až se přenesla do obecného povědomí. Věděli kde roste podběl (Na Podběli), nebo které louce se vyhnout, protože je zamokřená (Hořejší Bahňovky).

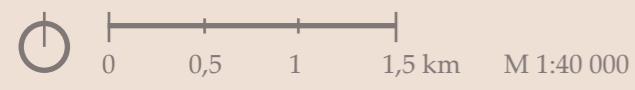

kulturní památky

- LEGENDA
- kulturní památka
 - † boží muka
 - kaple
 - kostel

rozhledna Bolfánek (věž bývalého kostela) a kaple kostel sv. Jana Křtitele v Chudenicích

zámek Lázeň Starý zámek v Chudenicích

hřbitovní kaple sv. Anny usedlost U Žižků (nejstarší roubený dům v ČR)

významné kulturní památky

NPP Americká zahrada

Douglaska tisolistá v Americké zahradě (jeden z nejstarších stromů v Evropě)

anglický park u zámku Lázeň

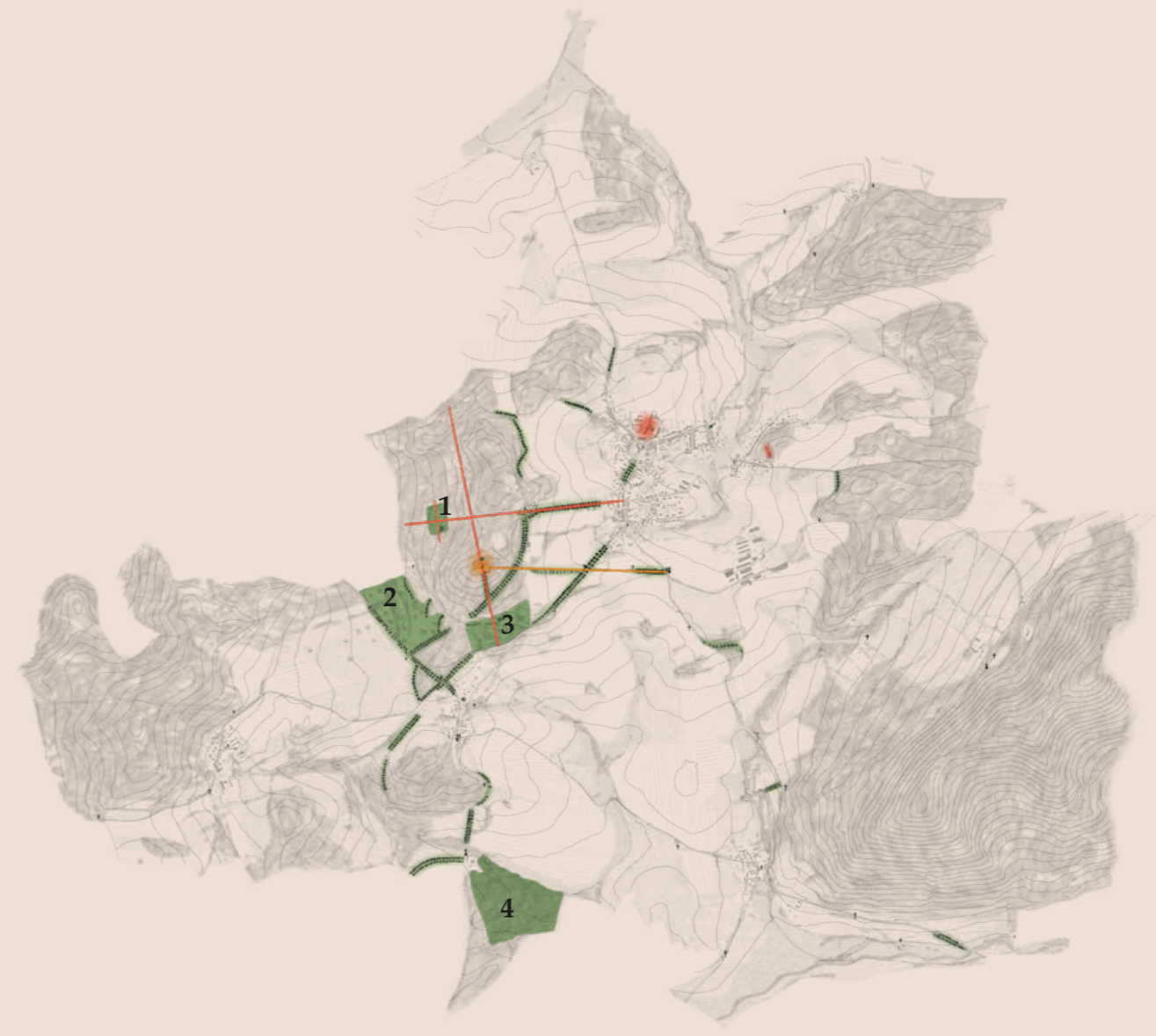
Sakurová alej

Karolininy louky

PP Chudenická Bažantnice

prvky komponované krajiny

Komponovaná krajina Chudenicka byla tvořena s citem a rozumem. Aleje byly vysazovány podél důležitých spojnic. Hranice lesa byla upravena výsadbou stromořadí tam, kde existovaly vycházkové trasy s výhledy do krajiny.

Zámek Lázeň a rozhledna Bolfánek tvoří dva nejvýznamnější prvky, skrz které prochází krajinná osa, podpořená cestou. Ta je lemována lipovou alejí a kdysi sloužila jako jezdecké schodiště. Druhou osou je pak spojnice Chudenic, hřbitova a centra Americké zahrady, která byla také komponována s důrazem na osovost.¹

¹ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. *Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína: vznik a vývoj parků v Krásném Dvoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2397-9.

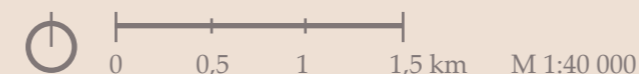
významné přírodní prvky krajiny

LEGENDA

Plochy komponované krajiny:

- 1 Americká zahrada
- 2 Karolininy louky
- 3 zámecký park
- 4 bažantnice

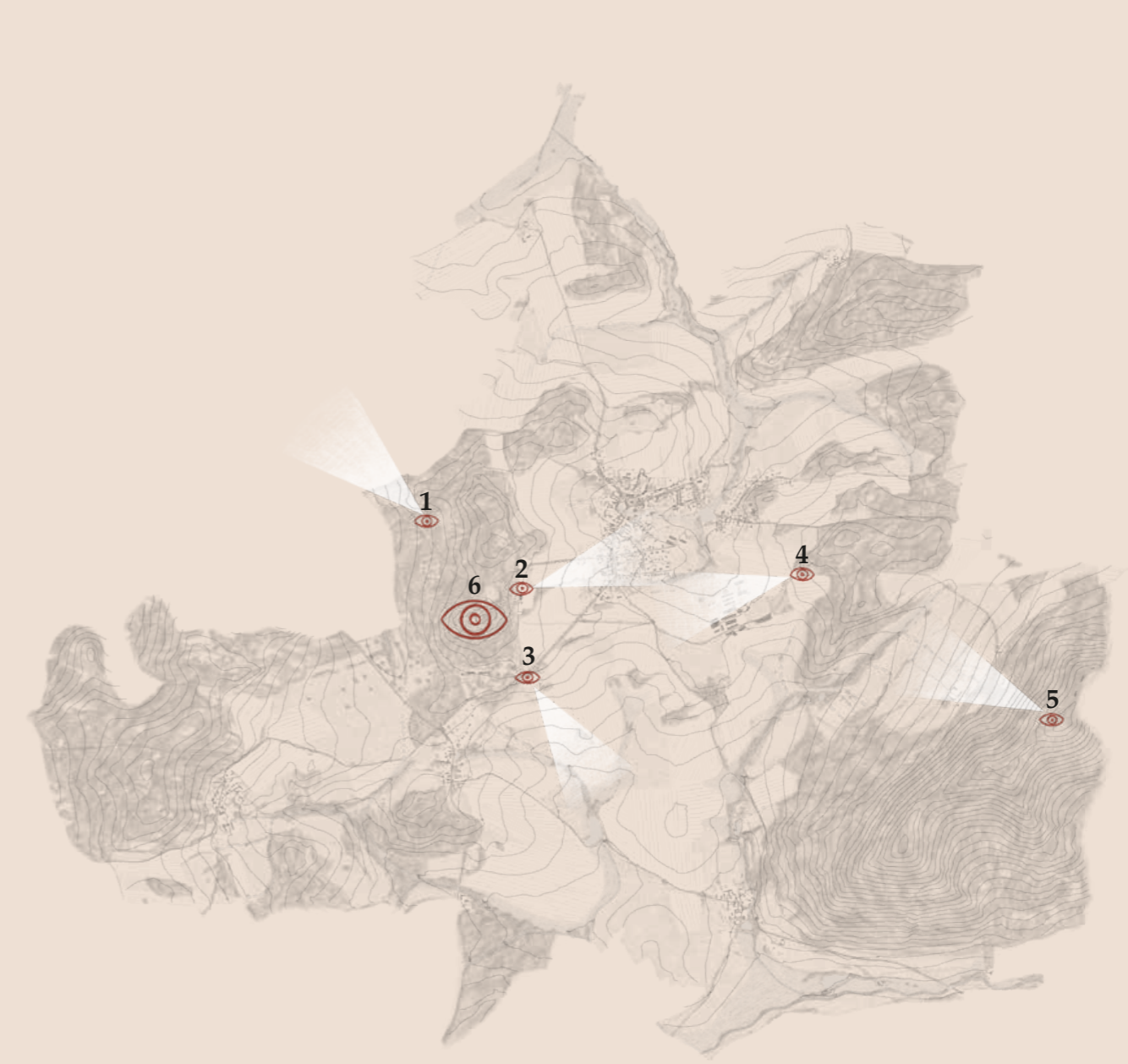
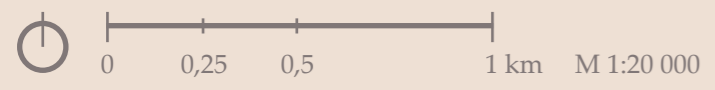
- alej
- stromořadí
- krajinná osa (tvořená Černínym)
- krajinná pohledová osa

vazby v krajině

Starý Černínský zámek (1) sloužil jako rodové sídlo Černínů, neměl však dostatek prostoru a prestiže, proto si vystavěli letní sídlo zámek Lázeň (2), kam jezdili kočáry. Proto se podél těchto cest dosud nachází staré aleje. Ze zámku Lázeň jezdili Černínové lovit zvěř do bažantnice (3) a na Karolininy louky (4). Zásadním duchovním místem nejen pro Černíny byl poutní kostel svatého Wolfganga, který byl později zbořen a přestavěn na rozhlednu Bolfánek (5).

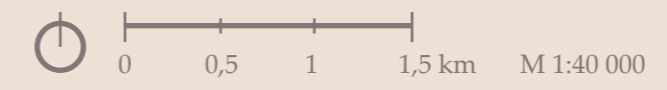

výhledy

Chudenicko se nachází ve velmi malebné krajině, bohaté na romantické výhledy. Napomáhá tomu jistě kopcovitý terén, který svírá městečko Chudenice v údolí.

Dominantou kraje je bezpochyby rozhledna Bolfánek. Odtud je výhled na Šumavu, Plzeň a za pěkného počasí jsou prý vidět i Alpy.

- LEGENDA
 vyhlídková místa:
 1 Kličkova vyhlídka
 2 Vyhlídka U obrázku
 3 Vyhlídkové místo (pohled na Šumavu)
 4 Vyhlídkové místo (pohled na Chudenice a Bolfánek)
 5 Vyhlídkové místo (pohled na Chudenice)
 6 Rozhledna Bolfánek

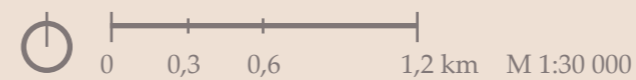
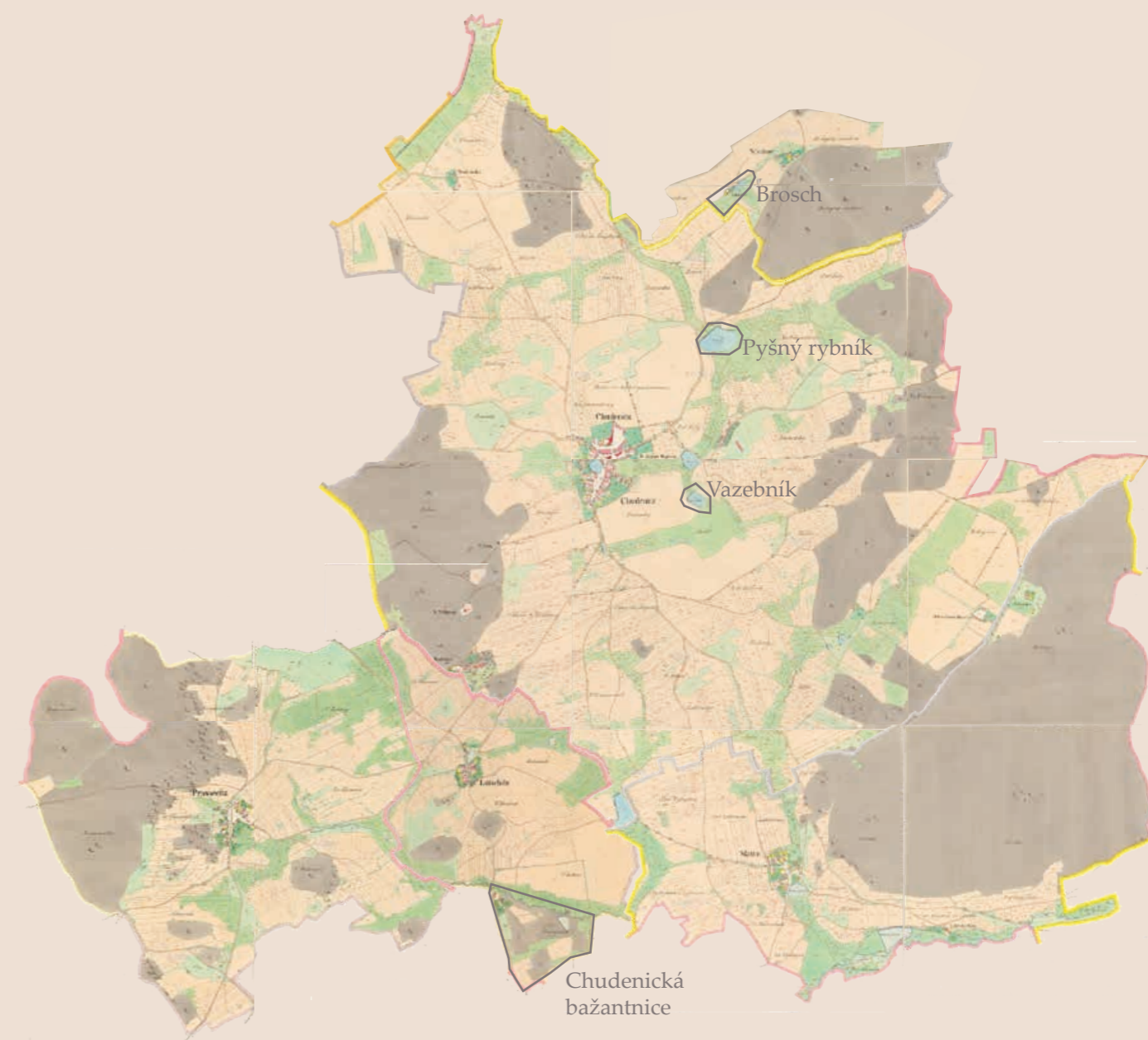
císařské otisky stabilního katastru (1826-1843)

Císařské otisky stabilního katastru jsou velmi podrobný mapový podklad, ze kterého lze čerpat mnoho informací. Sídelní strukturu, cestní síť, vodstvo, dokonce i parcelaci.

Zajímavé je třeba pozorovat Chudenickou bažantnici, která neměla podobu zarostlého lesa (jak je tomu dnes), ale byla spíše kombinací lesních porostů, luk a pastvin. Srdcem bažantnice pak byl rybníček, který byl uměle vytvořen pro chov pstruhů.

Na mapě stabilního katastru lze vidět usedlost pod Býšovem (Brosch), která byla zbořena v 70. letech minulého století. Na místě se dnes nachází už jen osamělý křížek v polích.

Vodní režim v území se také změnil. Na území se nachází několik zaniklých rybníků, jako je například Pyšný rybník nebo rybník Vazebník.

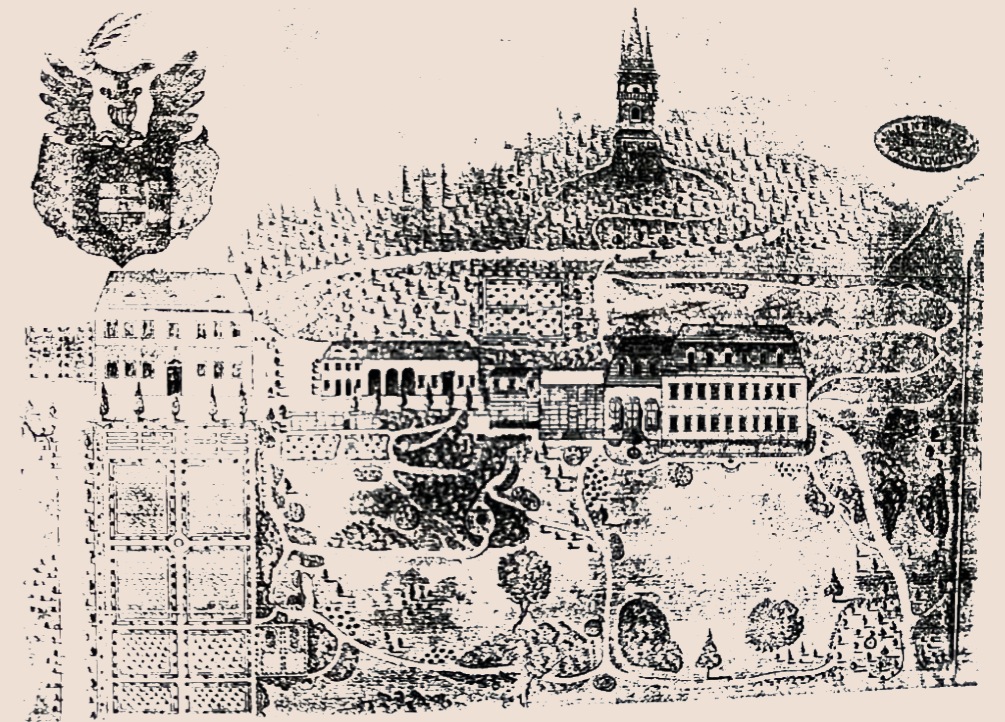

stručná historie Chudenicka

Městečko Chudenice patří mezi nejstarší české osady. Od 13. století byly Chudenice sídlem rodu Černínů. Dějiny obce a rodu Černínů se navzájem prolínají a rozvoj nebo úpadek Chudenic závisel v minulosti vždy na tomto rodu.

V obci Chudenice měli Černínové sídlo, a to gotickou tvrz později přestavěnou v renesančním slohu a následně i barokním. Tento Starý Černínský zámek však neměl dostatek prostoru, zázemí a postrádal prestiž.

Proto si v 18. století Černínové postavili lázně na nedalekém pramenu, údajně léčivé vody, a v 19. století je přestavěli na empírový zámek s anglickým parkem a začali okolo zámku komponovat krajinu.

V blízkosti zámku Lázeň se nachází poutní místo, ke kterému měli Černínové i obyvatelé Chudenicka vždy blízký vztah. Dle legendy tudy totiž procházel svatý Wolfgang a založil zde kapli. Ta byla na tomto poutním místě (vrcholu kopce Žďár) opravdu vystavěna a později zásluhou Černínů přestavěna na kostel. Kostel byl mnohá léta využíván a často navštěvován poutníky. Za vlády Josefa II. v 18. století byl však zrušen. Zchátralý kostel byl pak v 19. století Černíny částečně zbořen a věž kostela byla přestavěna na rozhlednu, která se na místě nachází dodnes.²

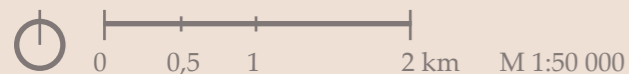
Na základě Benešových dekretů byl v roce 1945 všechno majetek rodu Černínů zabaven a Černínové byli nuceni prchnout do Rakouska, kde žijí dodnes. V roce 2009 odkoupil Karel Evžen Černín zchátralý zámek Lázeň zpět a začal ho opravovat a starat se o anglický park. Velké množství půdy i památek podléhá restitučnímu řízení, proto je krajina v současnosti zanedbaná a jakákoliv obnova není z těchto důvodů možná.

²/ROUBAL, Adolf. *Obrázky ze starých Chudenic*. 3. vyd. Praha: Vena, 1992. ISBN 80-85253-05-4.

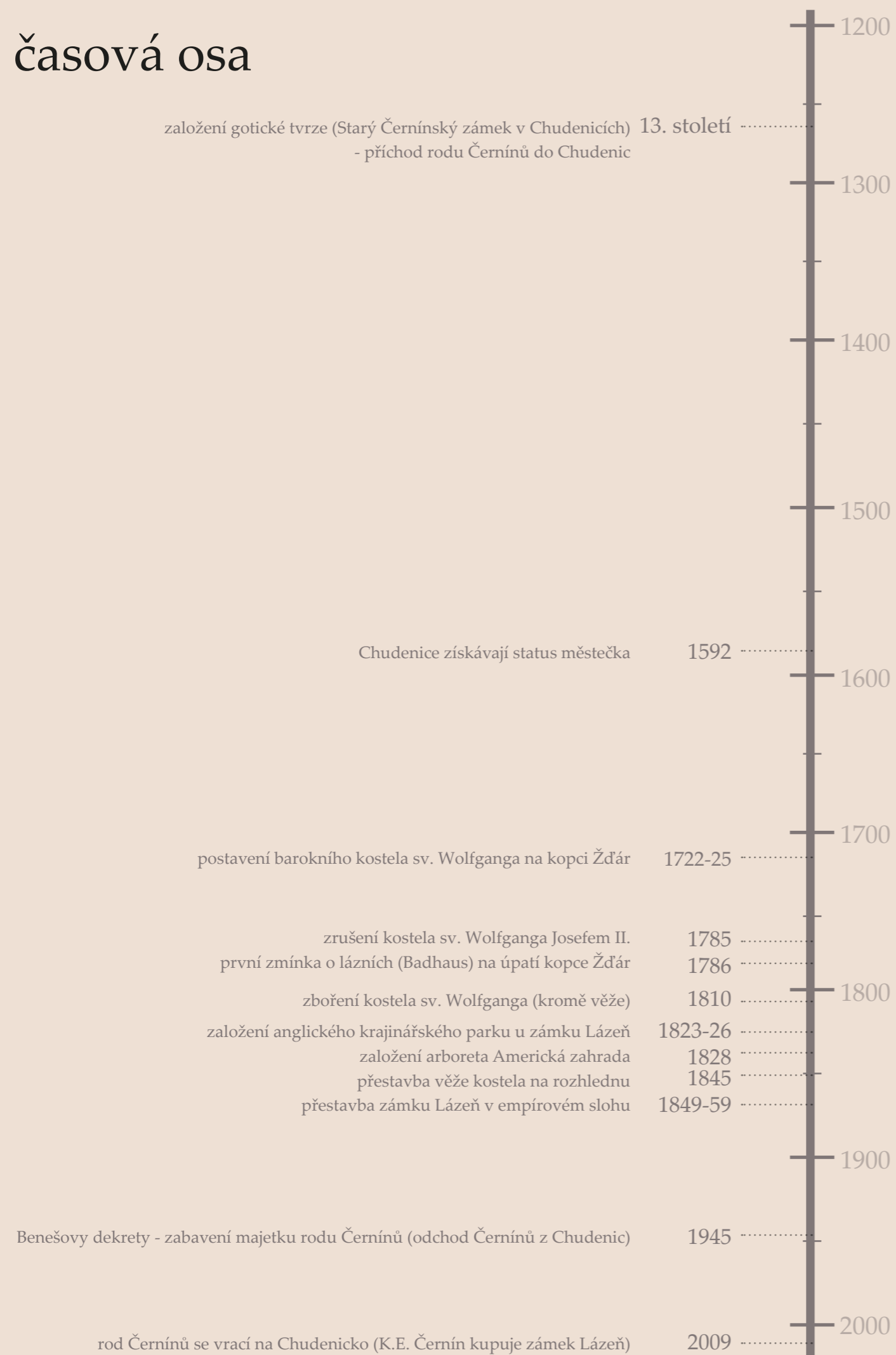

ortofoto mapa z 50. let 20. století

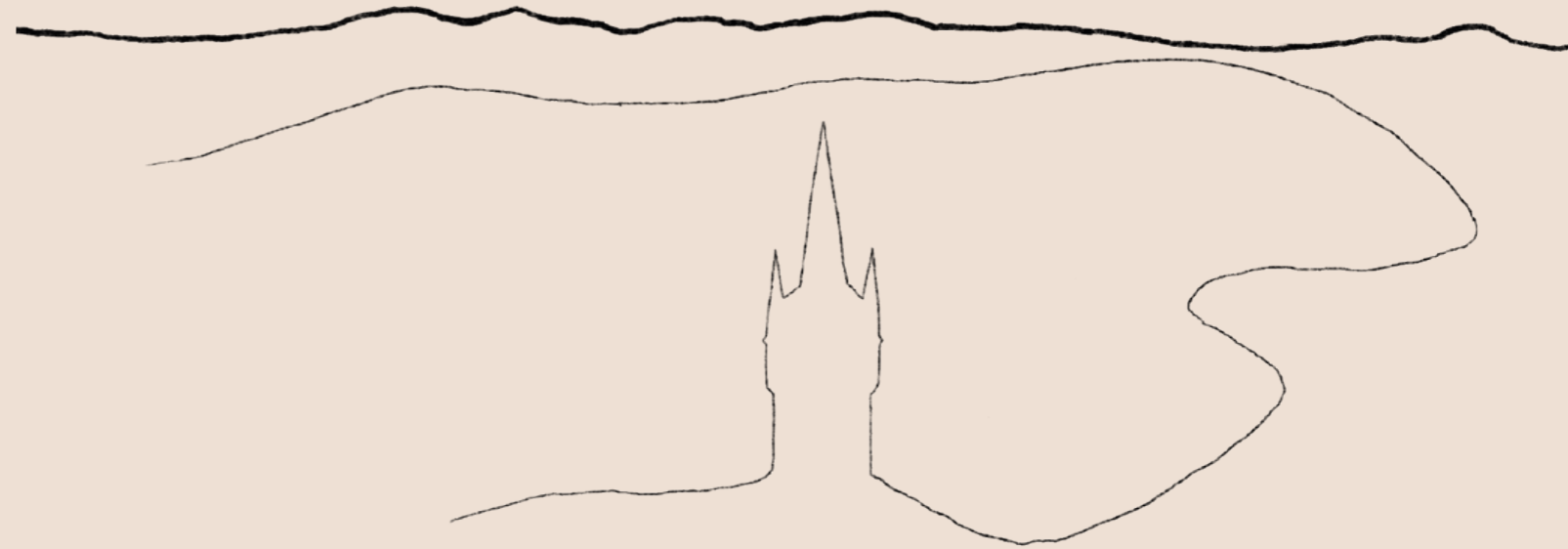
Na ortofotomapě z 50. let 20. století lze pozorovat hlavně strukturu rozčlenění zemědělské půdy. Ve srovnání s dnešním stavem byly půdní bloky mnohem menší a krajina tak byla rozmanitější a nepodléhala tolik erozi.

časová osa

návrhová část

problémy v území

Obec Chudenice má velkou rozlohu (cca 2000 ha) a málo obyvatel. Průměrná hustota zalidnění v České republice je přibližně 136 obyvatel na 1 km² a v Chudenicích je pouze 36 obyvatel na 1 km². Je to bezpochyby zapříčiněno polohou Chudenic v rámci ČR.

Chudenice leží na jihozápadě Čech, nedaleko od bývalé hranice Sudet. A fenomény, které poznamenaly sudetskou krajinu se propisují i do jejího okolí. Postupná ztráta identity, neexistující komunita atd. Tyto aspekty ještě podporuje několik dalších faktorů, jako je chybějící škola nebo nedostatek pracovních příležitostí přímo v místě (lidé jezdí z Chudenic do práce buď do okolních měst - Klatovy, Domažlice, Plzeň, nebo jezdí za prací do sousedního Německa, jehož hranice jsou od Chudenic cca 20 km vzdušnou čarou).

Z mého pohledu je tedy největší problém Chudenicka spíše sociálního charakteru. Nesoudržná komunita, mizející tradice, nedostatečné spojení s místem (spolu s neznalostí historie vlastního kraje).

Z ekologického hlediska sužují Chudenicko, stejně jako zbytek republiky, problémy s vodou, erozí půdy nebo neprostupnost krajiny. To vše kvůli velkým půdním blokům a způsobu hospodaření na nich.

Strengths

- bohatá historie
- dochovaná komponovaná krajina neponičená průmyslem
- množství kulturních i přírodních památek
- fungující školka
- kulturní vyžití v areálu Bolfánek

- možnost vzniku nových služeb (ubytování, restaurace, pekárna)
- potenciál pro rozvoj kulturního života (galerie)
- vzájemná spolupráce místních aktérů
- participace občanů
- veřejná diskuse
- obnova zaniklých prvků v krajině

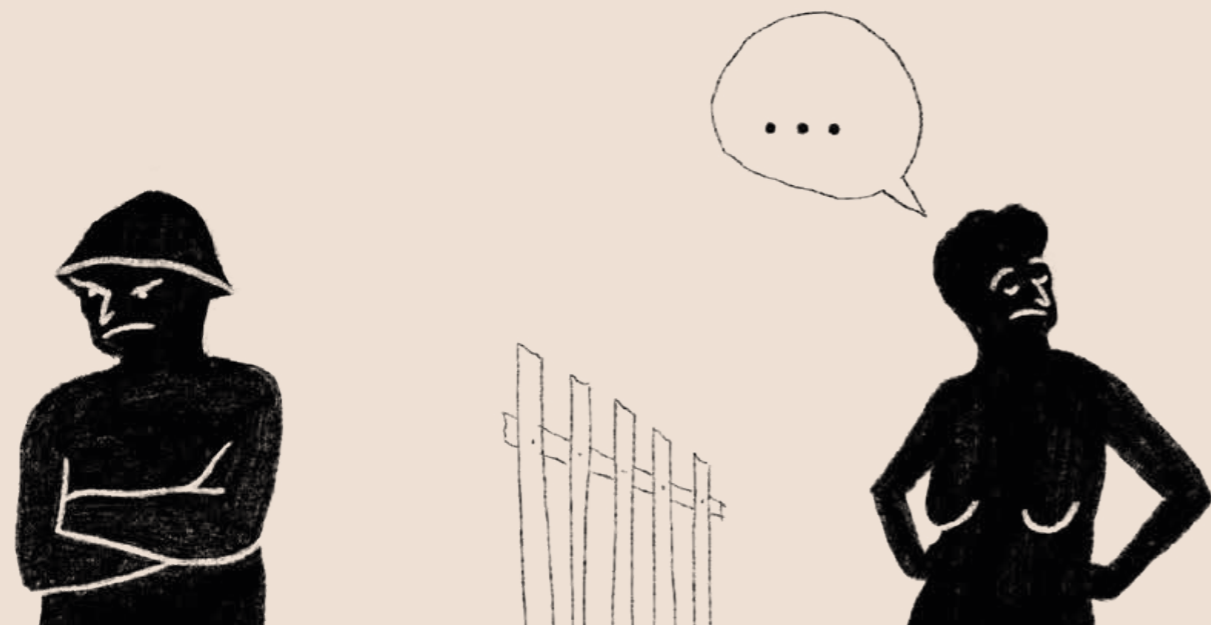
Weaknesses

- nesoudržná komunita
- nedostatečný vztah obyvatel k místu
- nedostatek pracovních příležitostí
- chybějící škola
- malá prostupnost krajiny

- turistické vytížení
- nezájem obyvatel
- politické vedení města s nezájmem o rozvoj místních komunit
- klimatická změna a související problémy krajiny

Opportunities

Threats

-prostor pro interakci-
každý na svém dvorku

-nový prostor pro interakci-
prostory pro setkávání lidí mimo svůj domov

-propojení-
nové cesty, umožňující prostupnost

-zeleně-
atmosféra, stín, kompozice

koncept

Christian Norberg-Schulz říká, že pojem bydlet v nějakém místě znamená dvě věci – identifikaci a orientaci. Opravdu patřit nějakému místu znamená obojí. Moderní společnost se soustřeďuje na praktické funkce orientace a identifikace je ponechána náhodě, není záměrně pěstována. Výsledkem je pocit odcizení. Osobní identita člověka předpokládá identitu místa. Identifikace znamená, že někam patřím. Orientace, že mohu něco udělat.³

A právě vztah k místu podle mého názoru obyvatelé Chudenicka ve většině postrádají, stejně tak vztah k sousedům, k tradicím ke krajině a tak vůbec. Jak ale takový vztah k místu získat? Dříve to bylo snadné. Většinou se člověk na venkově narodil, žil, pracoval a zemřel. Celý jeho život se odehrával na jednom místě a závisel na podmínkách, která mu dané místo poskytovalo. Člověk byl tak mnohem více spjatý s krajinou, o kterou pečoval a kterou kultivoval. A co dnes? Vlivem globalizace došlo k roztržení jednotlivých činností. Člověk žije na jednom místě, ale do práce většinou jezdí desítky kilometrů, na dovolenou stovky a myšlenkami je prostřednictvím sociálních sítí na druhé straně zeměkoule.

K znovuobjevení vztahu k místu (k domovu) jsou důležité fyzické i sociální aspekty. Lidé potřebují komunitu, ve které se budou moci angažovat, a také fyzické prostředí, kde budou žít. A právě návrhu prostředí se v této práci věnuji. Navrhuji drobné zásahy v krajině a systém cest a zeleně, které je propojí. Právě tyto drobné zásahy mají podpořit vznik sociálních vazeb mezi místními. Dále se zabývám návrhem několika eventů (akcí), které by se na vytvořených místech mohly konat a mají potenciál stát se tradicemi.

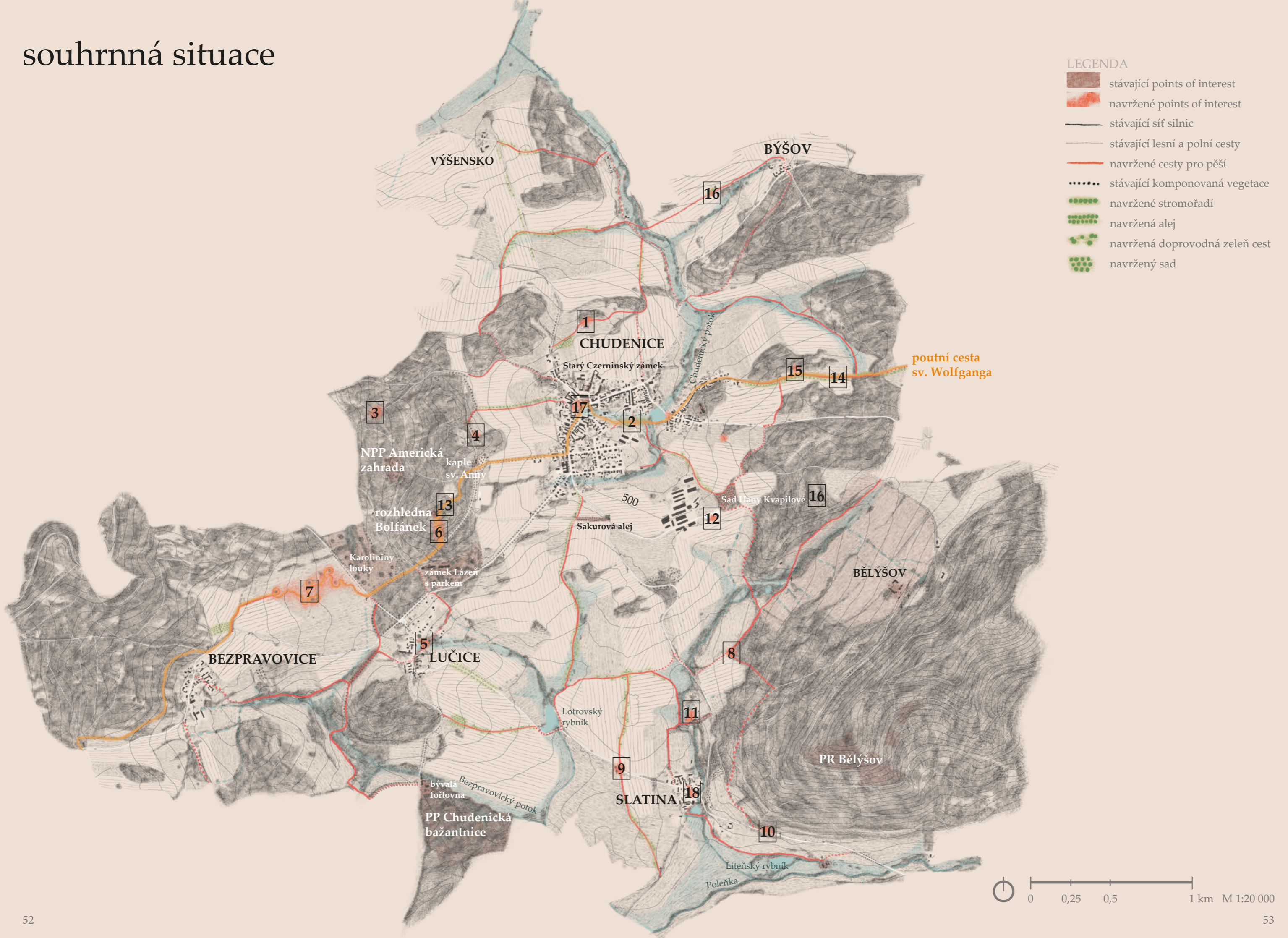
Výše zmíněným problémům čelí mnoho českých vesnic. Vznikají však všelijaké participační programy, které mají za cíl vytvoření soudržné komunity. Tomu se věnuje např. sociální architektka Kateřina Šedá, která realizuje projekty, podporující soudržnost lidí, a organizuje eventy (například soutěž v lelkování).

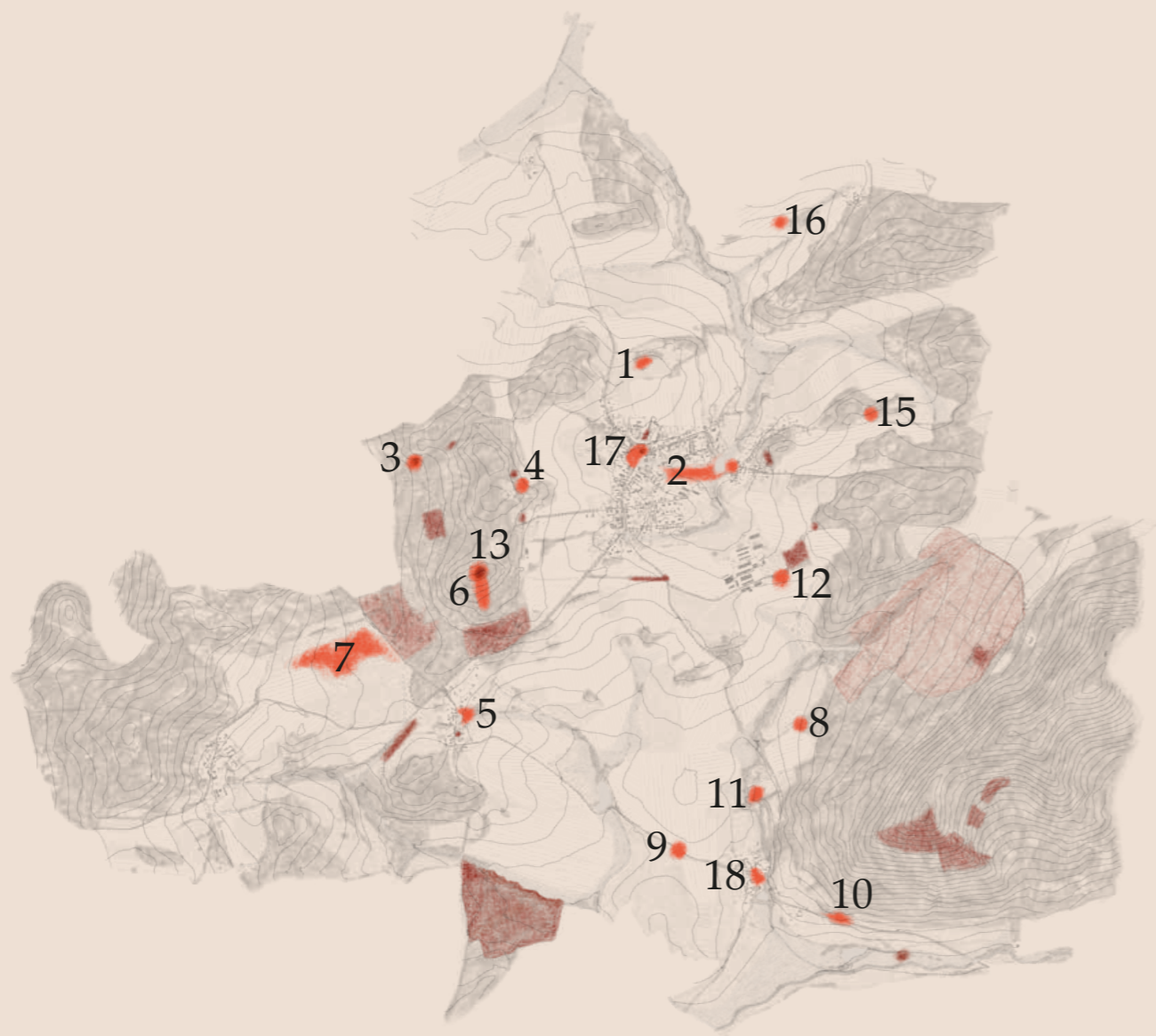
Oblast Chudenicka je díky své kulturně historické hodnotě velmi turisticky atraktivní lokalitou. Jak se vyhnout masovému turismu? V návrhu se snažím vytvářet místa pro místní lidi, ale i pro návštěvníky, které zajímá daná lokalita a skutečné poznání místa. Návrh reflektuje principy konceptu „Slow tourism“, jehož smyslem je podpora udržitelného cestovního ruchu, který klade důraz na větší osobní prožitek. Vyznačuje se omezením mobility, hlubším zkoumáním místní historie a kultury, a zároveň podporou životního prostředí.

Snaha o popularizaci pěšího cestování může být například skrze vyznačené poutní cesty. Důležitým aspektem je propojení s krajinou, místy a místními lidmi, se kterými se dostane poutník do kontaktu.

³/NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.

souhrnná situace

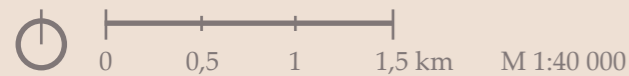

návrh pionts of interest

K tomu aby obyvatelé nějakého území získali vztah k místu je důležité, aby bylo co v krajině dělat.

Proto v návrhu vytvářím „points of interest“ - drobné zásahy, místa, kam budou lidé směřovat, kde se budou moci setkávat a něco dělat. Také obnovuji některé staré tradice a vytvářím nové (formou eventů, které jsou zábavné a vyhovují dnešním lidem).

LEGENDA

- stávající points of interest
- navržené points of interest

1 Chudenická hůrka

2 Nové centrum Chudenic

3 Kličková vyhlídka

4 houpačka U obrázku

5 komunitní kuchyně

6 jezdecké schodiště

7 stezka labyrintem

8 útulna nad koupalištěm

9 lavička pod lípou

10 infobod Modrého abbé

11 Chudenická lávka

12 zrcadlo

13 kostel sv. Wolfganga

14 poutní cesta sv. Wolfganga

15 Wolfgangova útulna

16 memento

17 Mírové náměstí v Chudenicích

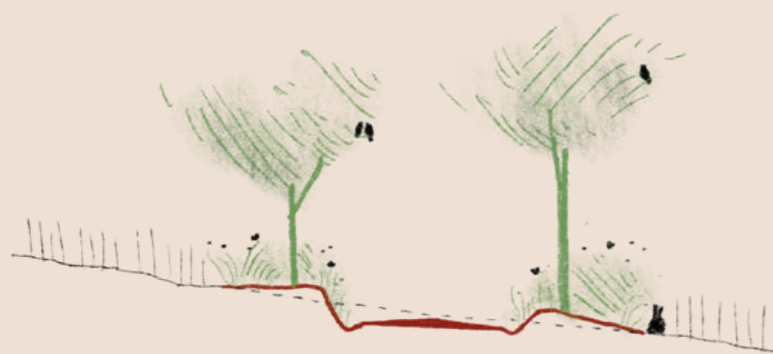
18 náves ve Slatině

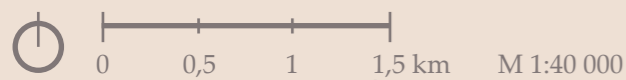
návrh cestní sítě

Aby si obyvatelé mohli osvojit nějakou krajinu a vytvořit si k ní vztah, je velmi důležité, aby byla prostupná. Navíc jsou cesty v polích dobrým prvkem, který rozčlení velké půdní bloky. Budou tak zmírněny následky eroze a skrze doprovodnou vegetaci bude obohacena biodiverzita. Při navrhování cestní sítě jsem vycházela ze starých map a snažila se spíše o obnovu zaniklých cest, než o návrh zcela nových. Nová cestní síť by měla odpovídat současným potřebám obyvatel. Je navržena tak, aby dobře propojovala všechny vesničky, usedlosti a krajinné zajímavosti. Cesty budou z propustného povrchu, konkrétně ze ztuhlého štěrku a budou lehce zahloubeny do terénu (úvozové cesty).

LEGENDA

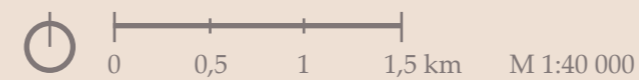
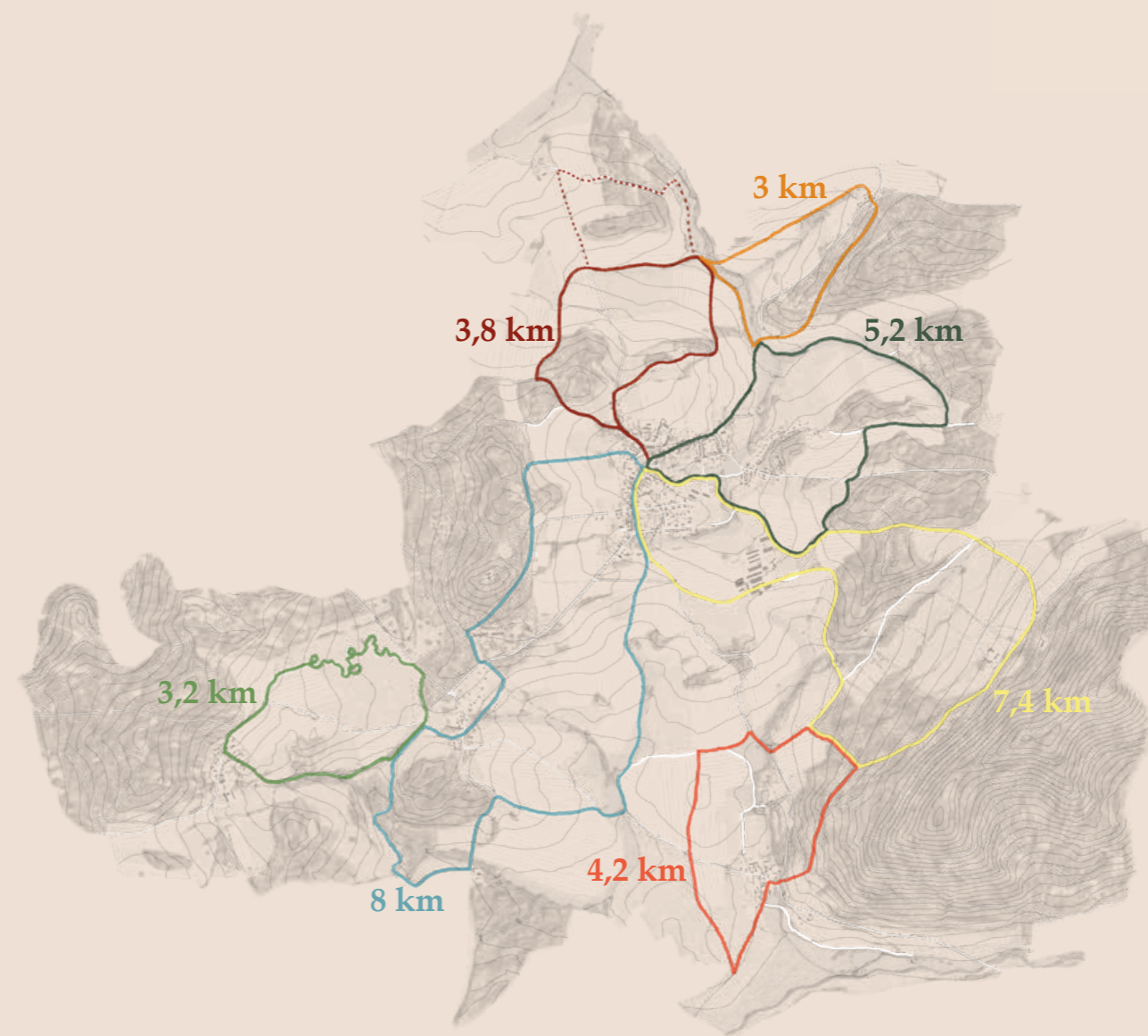
- stávající síť silnic
- stávající lesní a polní cesty
- navržené cesty pro pěší

návrh vycházkových okruhů

Nově navržená cestní síť je vytvořena tak, aby nabízela možnosti různě dlouhých vycházkových okruhů pro místní obyvatele.

Okruhy jsou trasovány tak aby procházely lesem i volnou krajinou. Nabízí různé aktivity díky stávajícím i nově navrženým „points of interest“.

navržené points of interest

1 -stezka okolo Chudenické hůrky-

Kam se chodí lidé z Chudenic projít a vyvenčit psa? V bezprostřední blízkosti obce se nachází Chudenická hůrka. Stezka povede přes hůrku, kolem samoty, podél koryta potoka a nakonec se napojí na síť stezek v komplexu Žďár a sklouzne zpět do Chudenic podél starého stromořadí. Na Chudenické hůrce bude upravena plocha pro sezení a setkávání lidí. Uprostřed šterkové plochy je navrženo ve vydlážděné ploše ohniště.

EVENT -soutěž židlí-

Pro upevnění soudržnosti místní komunity jsou důležité zaběhlé zvyky a tradice. Mohla by se uchytit soutěž židlí? Akce by se konala na vytvořené ploše na Chudenické hůrce. Pravidla hry? Najdi, předělej či vyrob vlastní, co nejoriginálnější, sedátko. Přines ho (nebo přivez na kolečku či trakaři, ne autem!) v určený čas na Chudenickou hůrku. Porota poté zhodnotí všechny donesené židle a vybere výherce. Ten bude slavnostně korunován na Chudenického krále a může zasednout na svůj trůn. Vyhrává korunu, žezlo a jablko, dále skvělé společenské postavení a stává se porotcem v příští soutěži židlí.

Myslím, že když obyvatelé přispějí nějakým vlastním zásahem do krajiny, ať už je to přinesení židle na kopec, nebo vysazení stromu, najdou si k místu vztah a budou ho rádi navštěvovat častěji. A je to právě osvojení kraje, ve kterém žijeme, co z něj dělá náš domov.

2 -Nové centrum Chudenic-

Obec Chudenice je svou urbanistickou strukturou rodělena do tří částí. (A) První, historicky nejstarší, je tvořena zástavbou okolo návsi s kostelem uprostřed. V této části se také nachází Starý Czerninský zámek, který nahradil původní tvrz, jež byla zřejmě prvním osídlením. (B) Druhá část je tzv. „Kozí prd“, který je od zbytku obce oddělen rybníkem. (C) Třetí, nejmladší, částí je zástavba na jihu, která má pravidelnou strukturu a je tvořena převážně rodinnými a bytovými domy.

V návrhu řeším propojení těchto tří částí jednou velkou centrální plochou přírodního charakteru, která poskytne obyvatelům prostor pro setkávání. Nachází se v nivě Chudenického potoka (z tohoto důvodu zde také není zástavba), který bude v návrhu revitalizován a využit jako dynamický prvek. Městys Chudenice je rozlohou poměrně velká obec, ale má charakter spíše vesnického rázu. Z tohoto důvodu není tato zelená pásť parkem jako takovým, bude to spíše přírodní plocha venkovského charakteru s vegetací (dřeviny potenciální přirozené vegetace). Plocha bude protkána pěšími cestami z propustných materiálů (hlinitopísčité mlat) podél zrevitalizovaného toku potoka a centrálním prostorem pro setkávání s mobiliářem. V návrhu je vymezen i nový prostor pro výstavbu.

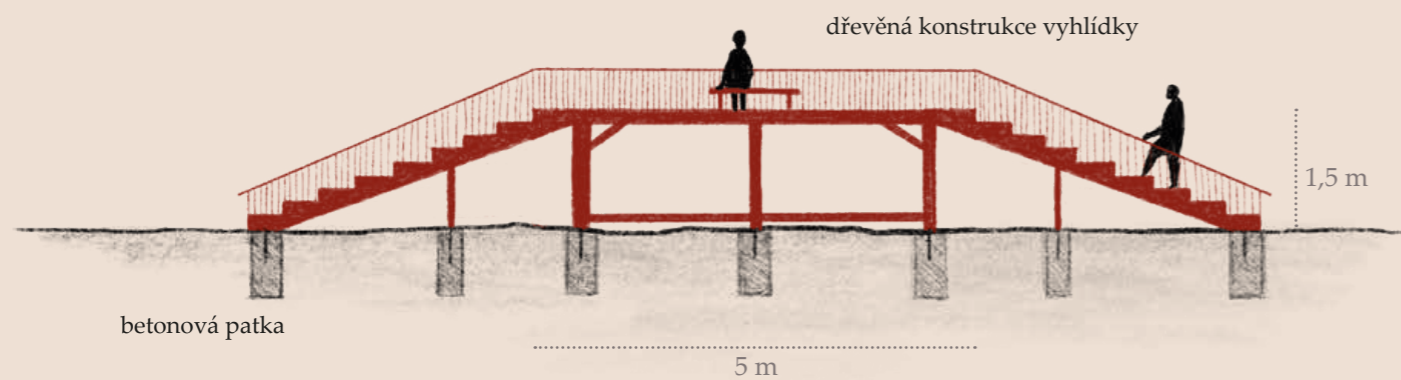

3 -Kličkova vyhlídka-

Na západním svahu Žďáru nad Americkou zahradou byla upravena tzv. Kličkova vyhlídka. Dnes je z ní patrný pouze zarovnaný ovál v terénu, který byl vytvořen pro základy stavby (jednalo se o dřevěný sloupový altánek). Z vyhlídky jsou krásné výhledy do kraje a je to klidné místo na odpočinek.

Na místo vyhlídky je navržena dřevěná paluba, která bude vyvýšena nad terén. Nahoře bude lavička, kde si mohou lidé sednout a kochat se výhledem.

4 -houpačka U obrázku-

Místo na okraji lesa, odkud je výhled do údolí na Chudenice. U cesty, která vede podél okraje lesa, se nachází dřevěný přístřešek s lavičkami, kde se mohou lidé zastavit a posedět. Právě na toto místo, které má potenciál stát se prostorem pro setkávání (hlavně dětí), je navržena houpačka. V zimě tu totiž děti sáňkují a houpačka bude letní alternativou.

5 -stezka skrz duby-

Nově navržená cesta zprůchodní část krajiny, která je v současnosti opomíjená, i když kdysi byla v centru dění.

Nová pěší stezka propojí zámek Lázeň (středobod Chudenicka) s Chudenickou bažantnicí, která si jistě zaslouží pozornost. Trasa stezky je pečlivě trasována a z velké části kopíruje zaniklou cestní síť. Vede od zámku, přes obci Lučice, skrz dochovanou dubovou alej, podél lipového stromořadí, přes tok Bezpravovického potoka, až ke stávající cestě (spojnice bažantnice a zříceniny hradu Pušperk), kde se stezka napojí a dovede návštěvníka lipovou alejí k bývalé fořtovně a areálu bažantnice.

Cesta bude zpříjemněna místy k zastavení a posezení. Větší zastávku si může návštěvník udělat v Lučici, na nově navržené centrální ploše vedle rybníka, kde bude možnost využití venkovní komunitní kuchyně. Budou se zde střetávat dvě odlišné skupiny lidí, a to místní a potenciální turisté. Potkají se ve venkovní kuchyni a snad najdou při dobrém jídle společnou řeč.

Stezka zpřístupní zaniklé prvky komponované krajiny, zviditelní je a nabídne návštěvníkům vhled do historie Chudenicka.

mobilní gril

mobilní stoly a lavice

dřevěný altán se zázemím

zámek Lázeň
s parkem

LUČICE

5

bývalá
fořtovna

PP Chudenická
bažantnice

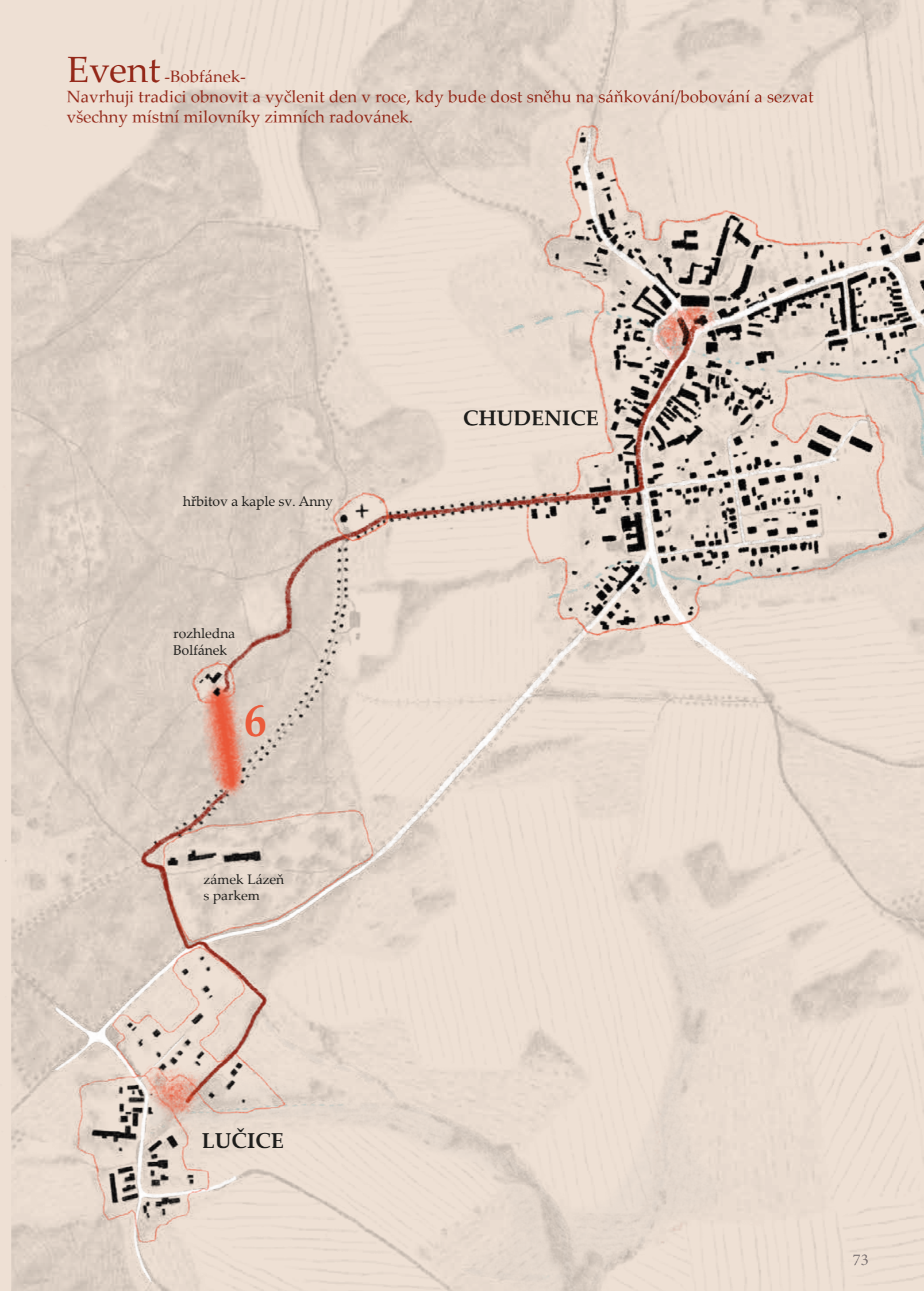

6 -jezdecké schodiště-

Jezdecké schodiště, které vede k Bolfánku, v zimě přímo vybízí ke sjezdu. Také že se tu dříve konala tradiční akce: sjet na lyžích od Bolfánku až do hospody U Baláků (v Chudenicích).

Event -Bobfánek-

Navrhuji tradici obnovit a vyčlenit den v roce, kdy bude dost sněhu na sáňkování/bobování a sezvat všechny místní milovníky zimních radovánek.

7 -stezka labyrintem-

Steka propojuje zámek Lázeň a celý komplex Žďár s obcí Bezpravovice. Ne vždy však musí cesta vést nejkratší a nejrychlejší cestou. Smyslem Slow turismu je více si výlet užít, bloumat krajinou, vždyť cesta má být cíl. Proto je v příhodném místě rozlehlých luk se soliterními vzrostlými duby navržen labyrint. Ten bude sloužit i jako zajímavost v krajině a může nabídnout úlevu turisticky vytíženému Bolfánku.

„Ukaž nám své cesty, pane.“ je krédo Černinů. Myslím, že jejich motto je stále velmi aktuální. V návrhu je tedy tato věta zhmotněna do stezky, která se stejně jako Ariadnina nit, vine krajinou. Cesta není přímá, kdo však chce, může pohodlně přejít louku rovně a na vytvořený labyrint nehledět. Kdo se chce pozastavit, zpomalit a hledat cestu, může projít místem po šlapácích z kamene, které vedou kolem statných dubů. Ty mohou symbolizovat různé milníky v životě člověka a každý v nich uvidí něco jiného.

***rozdíl mezi labyrintem a bludištěm: Labyrintem vede jediná cesta, spletná a klikatá. Bludištěm vede mnoho cest se slepými uličkami. V návrhu je zvolen labyrint, protože představuje životní cestu člověka, klikatou a spletnou, ale s jediným cílem.*

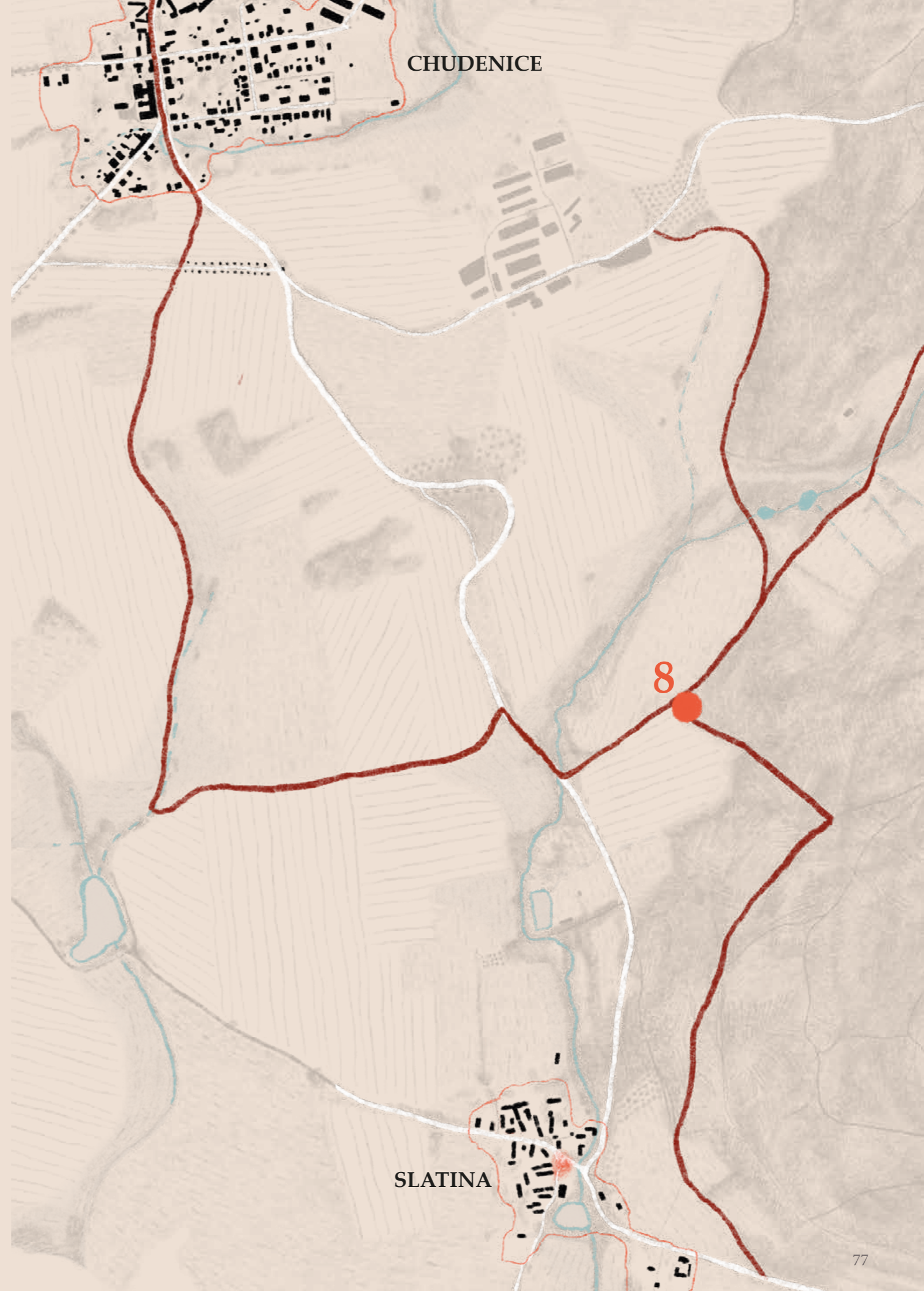

8 -útulna nad koupalištěm-

Snaha o popularizaci cestování pěšky by měla být podpořena místy, kde se mohou poutníci zastavit, případně přespat. K tomu jsou důležitá nouzová nocoviště, útulny, odpočívadla, lavičky umístěné v krajině a jiné drobné stavby.

Proto jsou v území navrženy dvě útulny. Tato je umístěna na okraji lesa, nedaleko koupaliště, kam se mohou jít poutníci osvěžit. Útulna leží na cestě z Klatov do Chudenic, o které předpokládám, že bude nejvíce využívána. Útulna je vyrobená ze dřeva, má průhledné dveře a vejdou se do ní dvě až tři osoby. Detail stavby je rozpracován níže (viz útulna sv. Wolfganga).

dřevěná lavička s opěradlem

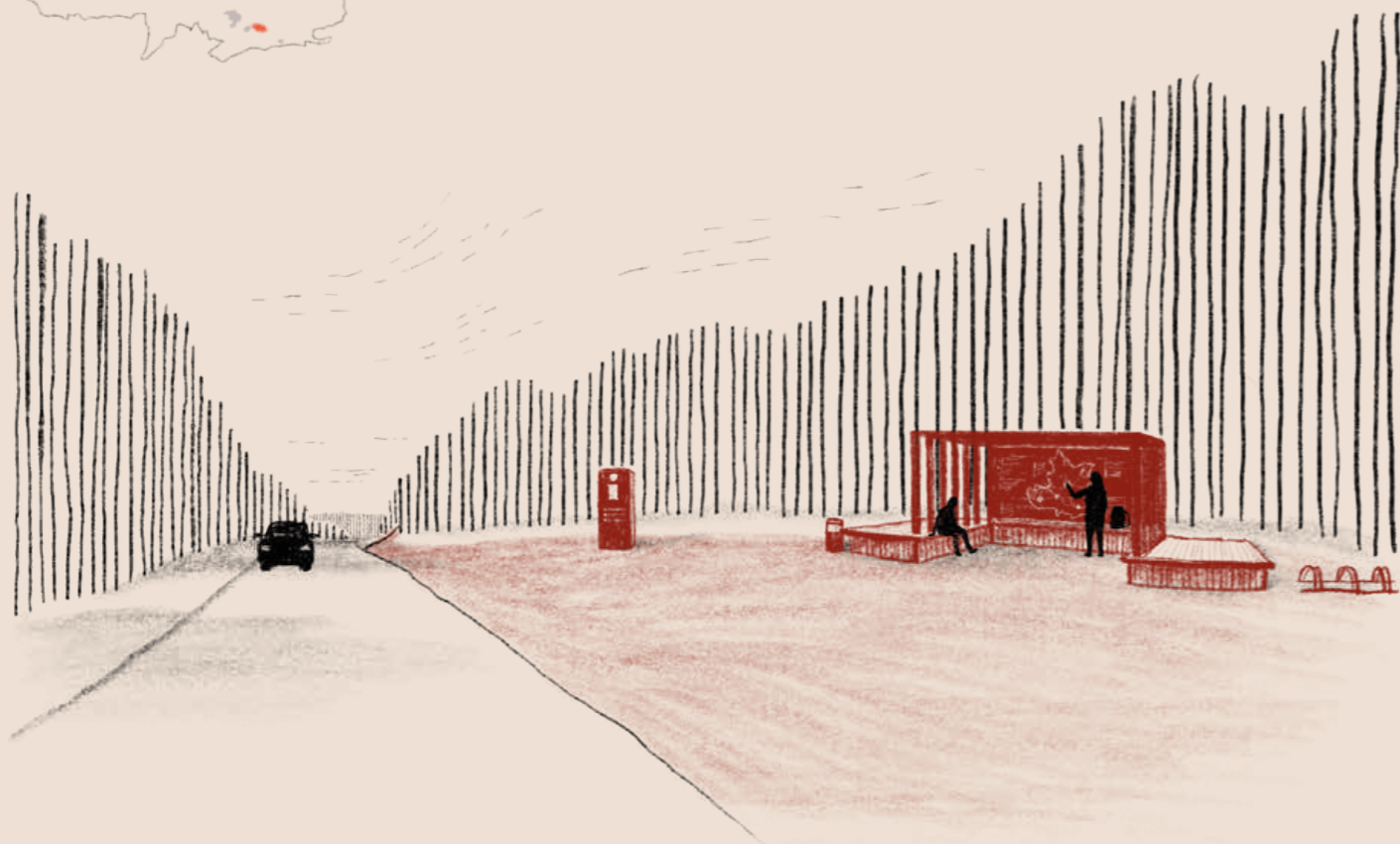

9 -lavička pod lípou-

Na bývalé křižovatce stojí stará lípa a pod ní Boží muka. Z tohoto místa je krásný výhled do celého kraje.

V návrhu je obnovena pěší cesta, která vede z Chudenic do Poleňky (jižně od Slatiny), po které kdysi chodily děti do chudenické školy. A na křížení této obnovené cesty se stávající silnicí bude pod lípu umístěna dřevěná lavička, která nabídne chodcům odpočinek. Navíc se může stát místem pro setkávání obyvatel Slatiny, která leží nedaleko.

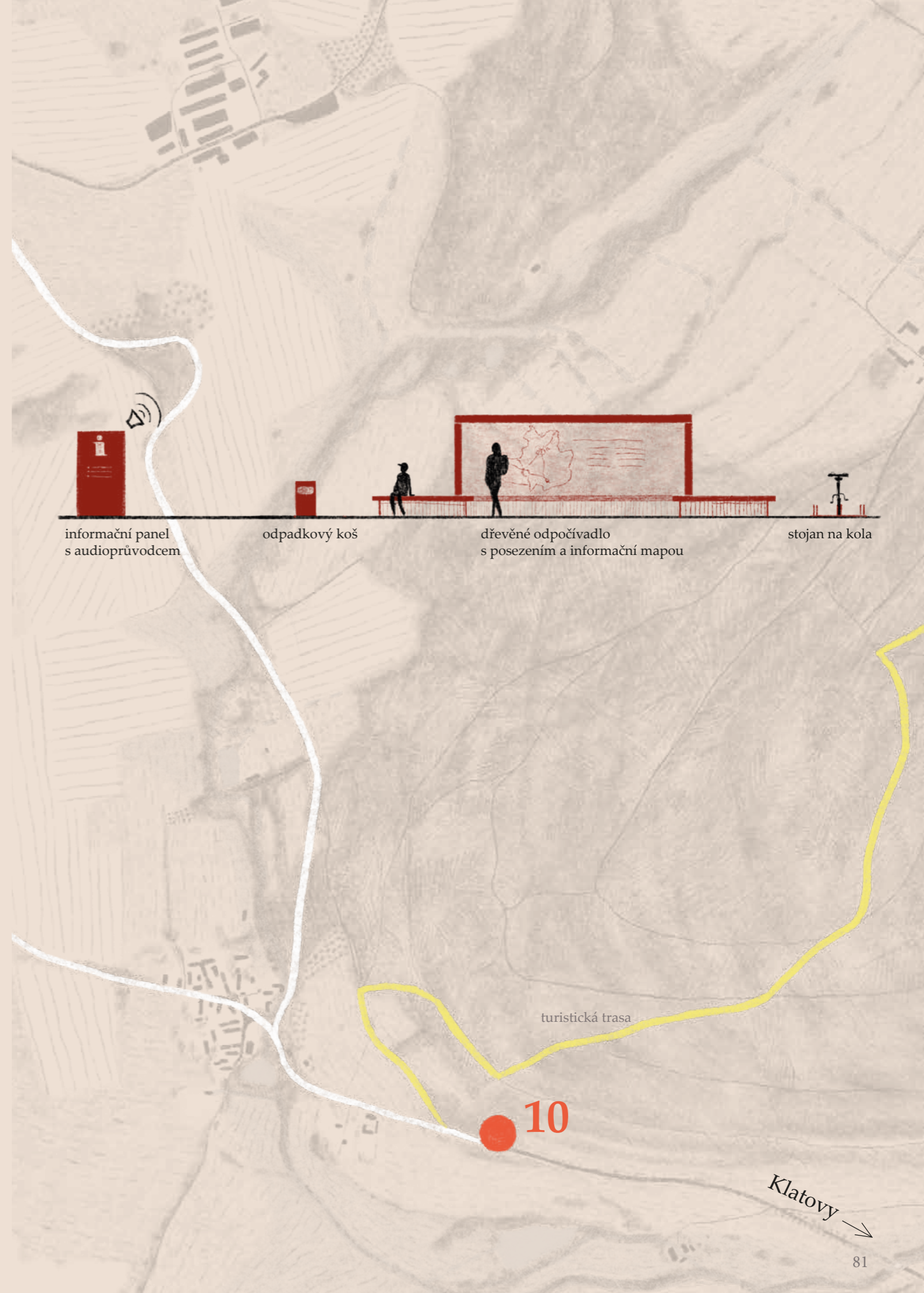

10 -infobod Modrého abbé-

Při hlavním vstupu do celého území, na ploše, kde je nástup na turistickou žlutou trasu, je umístěn infobod.

V současnosti je zde prázdná plocha bývalého malého lomu, která je zarostlá nálety. Ty budou odstraněny a na místě bude připraven nový povrch (šterk) pro instalování odpočívadla. To bude tvořeno ze dřeva a uvnitř, pod stříškou, bude velká mapa celého území s popisem všech „points of interest“. Pro cyklisty zde bude umístěn i stojan na kola. Pro lidi, kteří přijedou autem je zde vytvořen informační panel s audioprůvodcem. Auto může zastavit u panelu, spolujezdec zmáčkne tlačítko podle očekávání, která od návštěvy má, a Modrý abbé ho uvede do území a nabídne mu zajímavý výlet.

**Modrý abbé je přízvisko Josefa Dobrovského, který měl Chudenicko ve velké oblibě, rád chodil po kraji a mluvil s místními lidmi, také dělal vychovatele dětem Černínů.*

turistická trasa

10

Klatovy →

11 -stezka podél vody-

Mezi obcemi Chudenice a Slatina nejsou v současnosti žádné pěší cesty. Obecně se dá říct, že Slatina je velmi málo zapojena v území. To neznamená, že by měla být zapomenuta.

Stezka vede po zaniklé cestě, která spojovala Slatinu s Chudenicemi. Cesta se rozléhá v otevřené krajině a jsou z ní krásné výhledy na okolní kopcovitou krajinu. Za Chudenicemi protíná Sakurovou alej a nabízí zde posezení. Dál vede podél sezónního potůčku, až k rybníku Lotrov, odkud vede ke slatinskému koupališti a končí v obci Slatina.

Za obcí Slatina se rozléhá areál s koupalištěm, vybudovaným v 70. letech minulého století. Na velké přilehlé travnaté ploše však není žádný stín, který by v létě poskytl prostor pro příjemný relax. Navrhují tedy výsadbu stromů, které vytvoří stín. Budou to domácí dřeviny, které se v území již vyskytují, a to *Acer platanoides* a *Fraxinus excelsior*. Dále je navržen mobiliář ve formě přenosných lehátek, která si lidé budou moci zapůjčit v přilehlé obslužné budově. Je zbytečné umisťovat do této lokality fixní mobiliář ve formě laviček, když je areál koupaliště využíván jen 4 měsíce v roce. Pro zpestření a posílení mezilidské interakce bude na travnatou plochu instalován kotvený stůl na stolní tenis a bude možnost si zapůjčit pálky v přilehlé budově.

Na vodní plochu bude umístěna dřevěná lávka, plovoucí na pontonech. Přes sezónu bude sloužit jako skokanský můstek a hra pro děti i dospělé. Hlavně bude ale použita pro místní zaniklou tradici.

EVENT -Chudenická lávka-
Den, kdy se místní obyvatelé sejdou a pokusí se přejít lávku na kole, kolečku či jiných vyrobených vozech. Soutěž plná zábavy, která podpoří soudržnost místní komunity a nastartuje každoroční konání akce a setkávání lidí.

12 -zrcadlo-

Chudenická krajina je velmi malebná, neponičená průmyslovými stavbami ani jinými drastickými zásahy. Jediným trnem v oku Chudenicka je bývalé JZD (nyní statek Žďár Chudenice), jehož stavba byla naprosto nevhodně umístěna. V bezprostřední blízkosti se nachází sady Hany Kvapilové, nad nimi hezká vyhlídka na Chudenice a Bolfánek. Stavba navíc přetíná osu Sakurové aleje a ničí tak návaznosti v krajině.

Co může krajinářský architekt dělat, aby zmírnil následky této stavby? Čekat až budovy zchátrají? Obehnat areál hustou vegetací, aby nebyl vidět? To by bylo jen zavírání očí před nehezkým obdobím v dějinách Československa.

V návrhu se snažím reagovat drobnými zásahy. Proto i v tomto případě volím malý landartový počín, který možná zmůže víc než vysoká hradba vegetace. Nechávám tedy celý areál bývalého JZD tak jak je.

Na místo, kde je z jedné strany krásný výhled až na šumavské vrchy a z druhé na obrovský areál statku, bude umístěn masivní dřevěný sloup. V něm bude zasazeno zrcadlo. To má odrážet střepy historie a zdvihat prst, že tudy cesta člověka nevede. Každý kolemjdoucí v tomto díle zřejmě uvidí něco jiného. Někdo si ani nevšimne, mladí se budou jistě v zrcadle fotit a snad se i najde někdo, kdo se podívá na svůj odraz a zamyslí se nad sebou a nad dopady svého jednání, když uvidí svou tvář a v pozadí zemědělský statek.

13 -kostel sv. Wolfganga-

Na vrcholu kopce Žďár je nyní rozhledna, přestavěná věž bývalého poutního kostela sv. Wolfganga. Ke stavbě přiléhají dochované kamenné opěrné zdi a kamenný sklípek, který definuje část základů bývalého kostela.

Navrhuji naznačit v terénu základy kostela pomocí nízké zídky, jako připomínku bývalého kostela. V prostorách rozhledny by pak mohla vzniknout naučná expozice o historii tohoto místa, která by návštěvníkům (i poutníkům) dovysvětlila význam zídky.

plány barokního kostela sv. Wolfganga
(okresní archiv Jindřichův hradec)

PRAHA

PLZEŇ

Obnova poutních cest je jedním ze způsobů, jak podpořit koncept Slow turismu. I když se význam poutní cesty posunul. Dříve lidé brali poutní cestu jako putování za určitým cílem (poutní místo) a cesta byla brána jako oběť, při které může být člověk blíže Bohu. Dnes je to, myslím, pro většinu lidí jiné. Cesta je spíše nástroj k sebepoznání.

V návrhu se snažím o vytyčení trasy poutní cesty sv. Wolfganga na území Chudenicka. Prochází přes Bolfánek, významné poutní místo a kostel sv. Jana Křtitele a pokračuje do Plzně, kudy údajně Wolfgang šel. Na cestě je navržena i útulna k přenocování. Poutní cesta bude značena malými kamennými patníky s namalovaným otiskem nohy (odkaz na sv. Wolfganga). V rámci úspory materiálu bude vždy nalezen vhodný kámen přímo v místě (např. vyoraný kámen z pole), bude vztyčen u cesty a pomalován.

BOLFÁNEK
U CHUDENIC

ZELENÁ
LHOTA

VIECHTACH

BÖBRACH

PILGRAMSBERG

SANKT ENGLMAR

REGENSBURG

WÖRTH

útulna pro poutníky

kostel sv. Jana Křtitele

poutní místo (bývalý kostel
sv. Wolfganga)

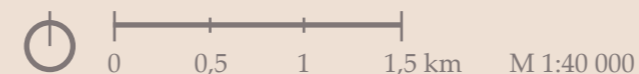
14

14 -poutní cesta sv. Wolfganga-

Český kníže Boleslav II. a jeho předchůdci již dlouho usilovali o založení biskupství v Praze. Poté co dostali souhlas německého císaře Oty I. vyslali posly do Bavor k biskupovi Wolfgangovi s prosbou o odtržení Čech od řezenské diecéze. Ten s tímto nejen že souhlasil, ale sám sepsal zakládající listiny pražského biskupství a vysvětil v Praze prvního českého biskupa Dětmara.

Podle legendy se roku 973 svatý Wolfgang cestou zpátky do Řezna zastavil na vrcholu kopce Žďár a žehnal lidu a krajině. V kamenném masivu, na němž biskup Wolfgang stál, zůstal po jeho odchodu otisk stopy a důlek po biskupské berle a dodnes se mu přisuzují léčivé účinky. Na tomto místě byla vystavěna kaple sv. Wolfganga a později i kostel, ten se stal významným, hojně navštěvovaným, poutním místem.

Ať už je tato legenda pravdivá či nikoliv svatý Wolfgang se stal patronem Chudenicka i šlechtického rodu Černínů.

LEGENDA

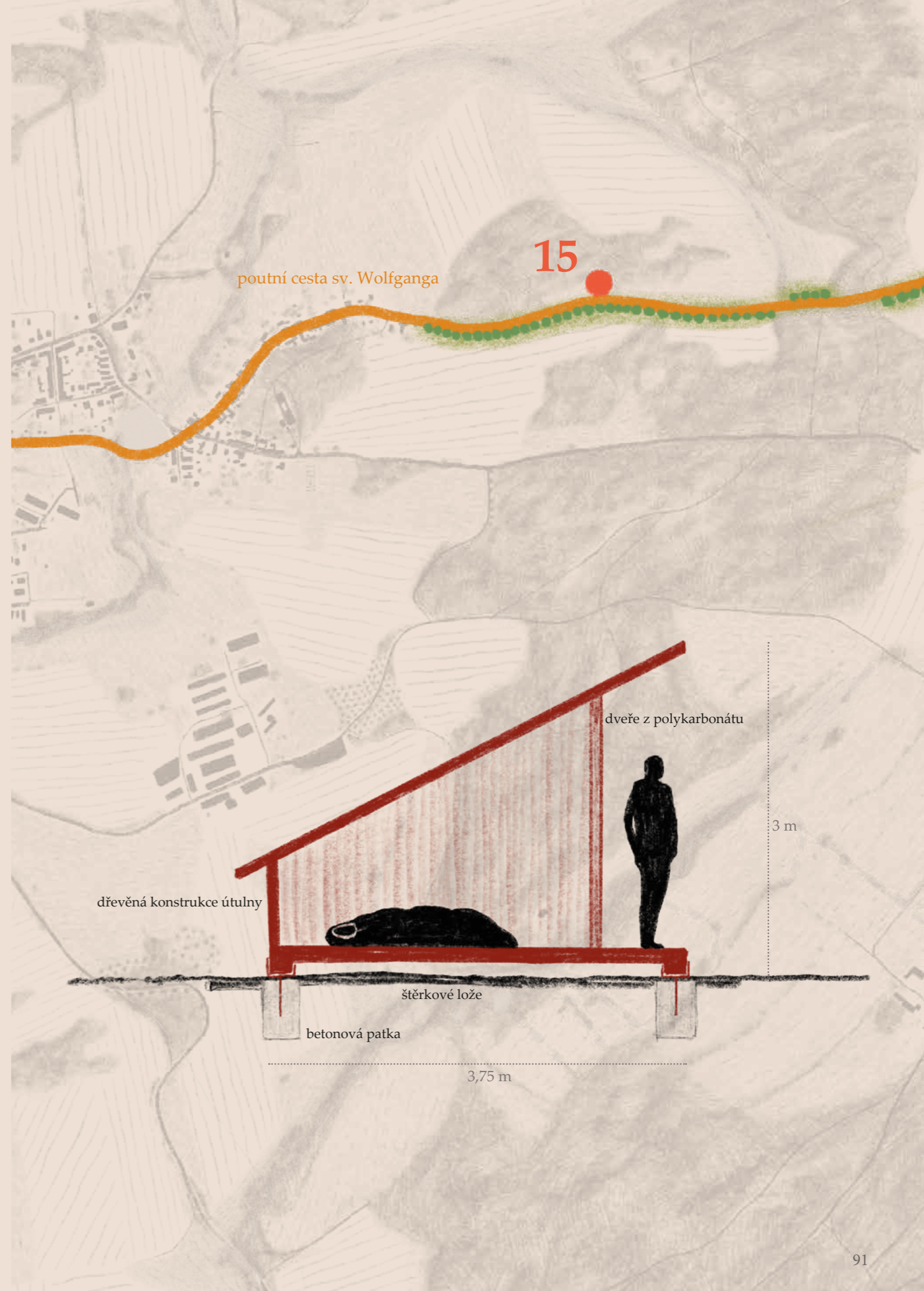
— trasa poutní cesty sv. Wolfganga

15 -Wolfgangova útulna-

Na nově vyznačené poutní cestě svatého Wolfganga bude umístěna útulna, kde mohou poutníci přespát. Leží nedaleko Chudenic, takže je blízko civilizace a potřebné občanské vybavenosti (například obchodu), zároveň se ale nachází na okraji lesa v krytém klidném koutě. Do útulny se vejdou dva až tři lidé.

Stavba je dřevěná a má prosklené dveře z polykarbonátu, které dovnitř propustí dostatek světla. Stavba je kotvena do země pomocí betonových patek a leží na šterkovém loži.

VÝŠENSKO

BÝŠOV

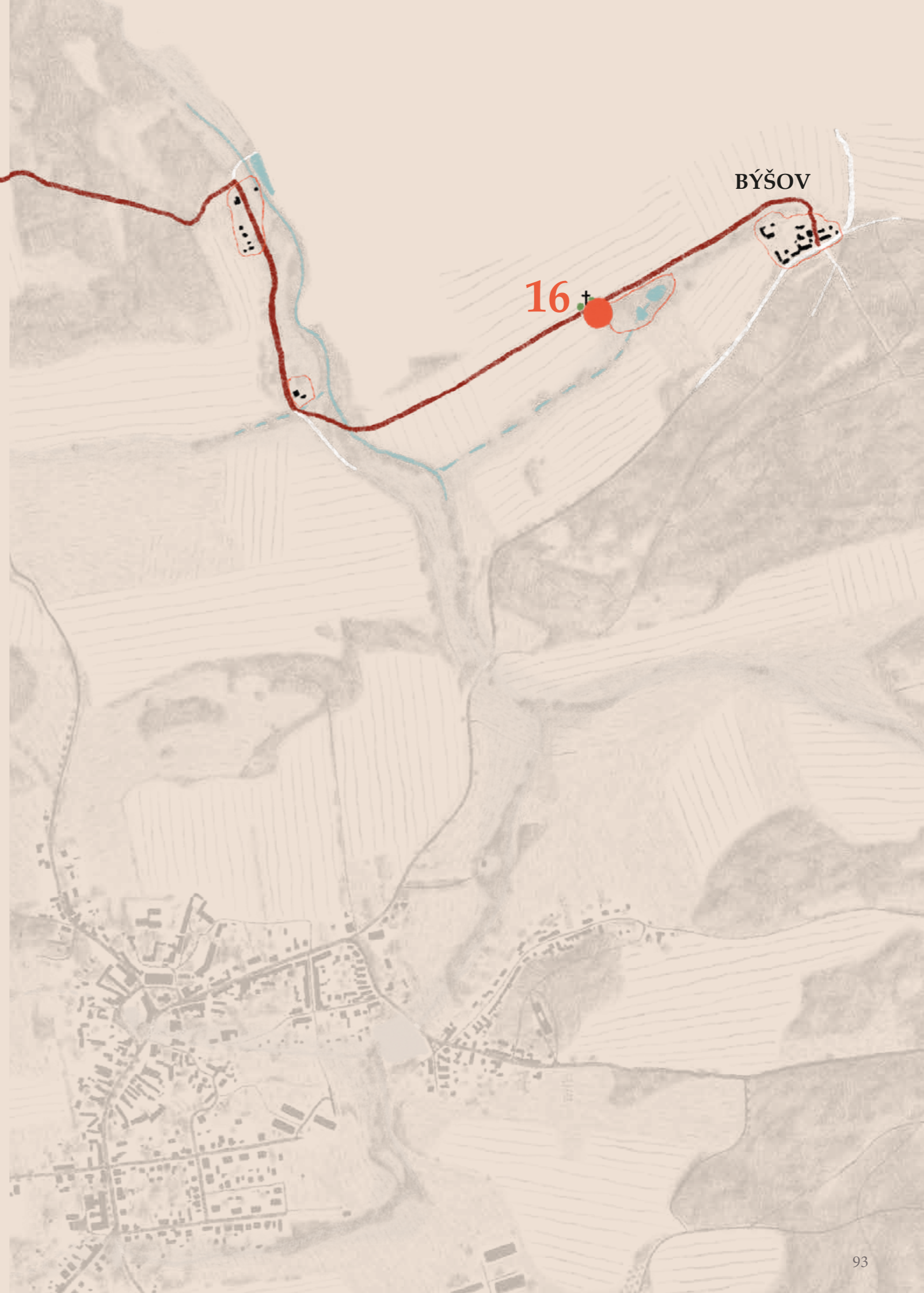
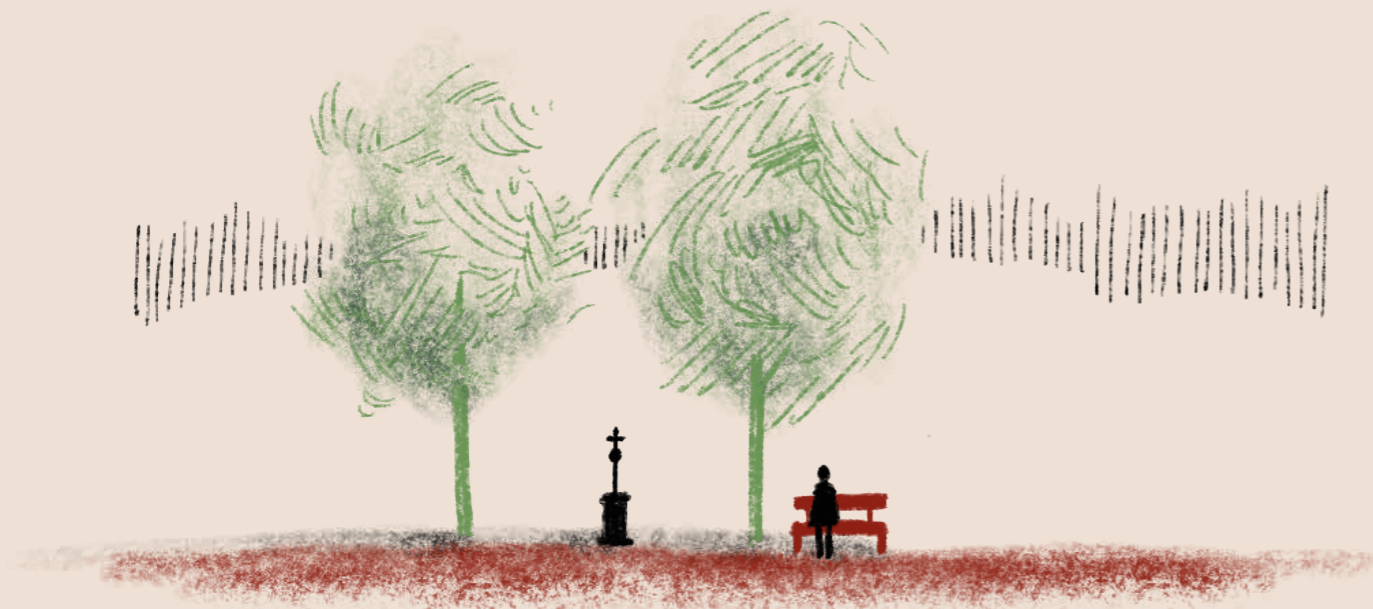

dřevěná lavička
s opěradlem

16 -memento-

Nedaleko vsi Býšov stojí osamělý křížek mezi poli.

Dříve tu totiž stávalo stavení, okolo kterého vedla cesta a u ní stával tento křížek. Cesta bude obnovena a bude tak zlepšena prostupnost mezi Býšovem a Výšenskem. Jako připomínku lidského působení navrhuji u křížku vysadit dvě lípy a umístit pod ně lavičku.

17,18 -návsi-

Pro život lidí na vsi je důležitý návesní prostor. Je podstatný pro běžné každodenní setkávání lidí, ale také pro konání různých akcí (májka, vánoční strom, pouť, masopust...). Aby byl takový prostor funkční musí být dobře vybaven potřebným mobiliářem, osázen vhodnou vegetací atd.

Myslím si, že náměstí v Chudenicích a náves ve Slatině by měly projít revitalizací, jejíž návrhem se dále zabývám.

současný stav

LEGENDA

- kostel sv. Jana Křtitele
- pošta
- minipivovar Stará škola
- obchod
- ubytování Fara Chudenice

0 10 20 40 m M 1:1 000

hranice

prostor

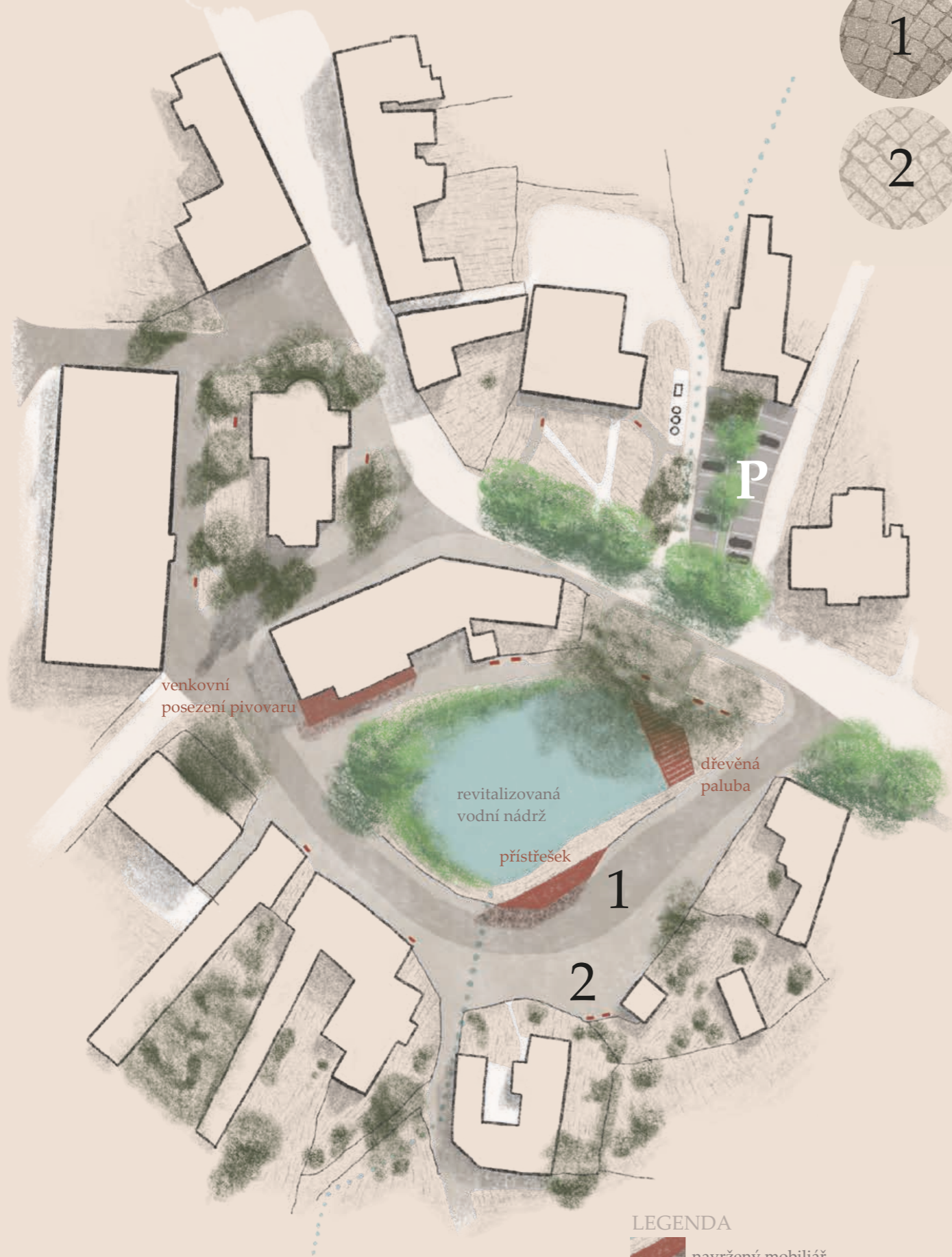
bariéra

Mírové náměstí v Chudenicích

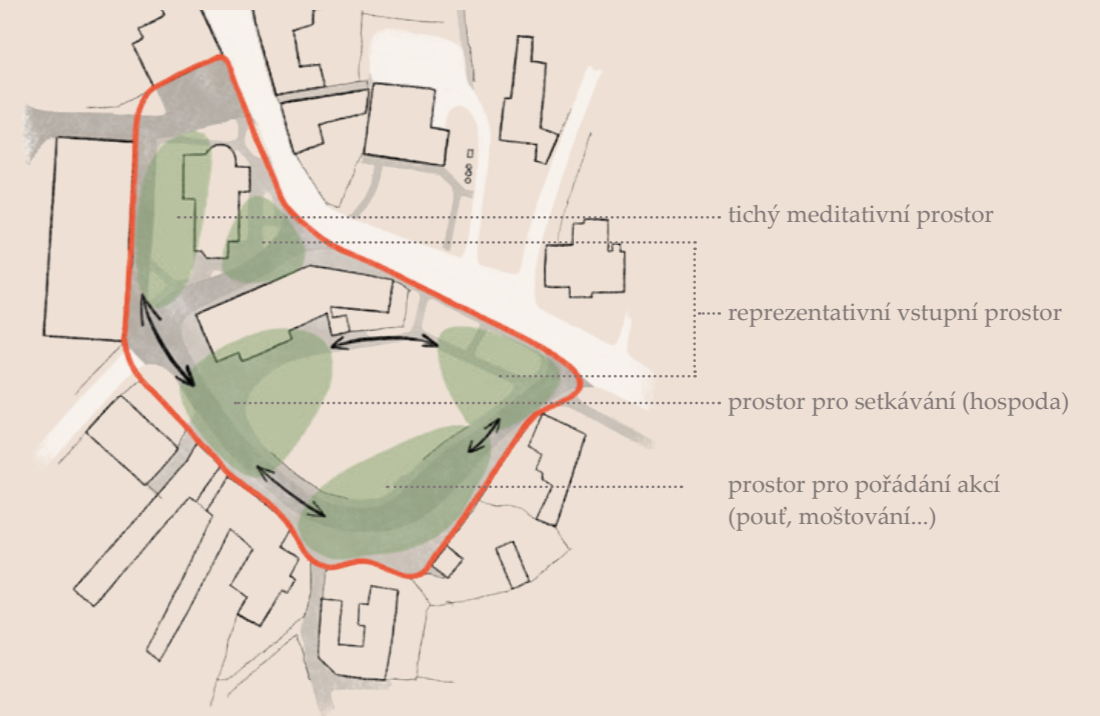
Mírové náměstí v Chudenicích má vesnický charakter a je spíše návší než náměstím. Je vymezeno zástavbou, která vytváří uzavřený prostor náměstí. Prostorově i charakterem je rozděleno na dva prostory (okolo nádrže a okolo kostela). Tyto dva prostory dělí silnice a budova, ve které se nachází pivovar Stará škola. Kromě kostela a minipivovaru se zde nachází ještě stavba bývalé fary, která byla nedávno citlivě zrekonstruována a byla v ní zřízena možnost ubytování. Západně od fary se nachází objekt bývalého pivovaru, který postupně chátrá. Z mého pohledu je však (stejně jako kontribuční sýpka v Chudenicích) velkou příležitostí pro Chudenice. Nabízí prostory, které mohou být využity pro galerii, kulturní centrum, nebo ubytování. Na náměstí se dále nachází obchod, pošta a stavba pro moštování.

Centrálnímu prostoru náměstí dominuje velká vodní plocha, která slouží jako požární nádrž se zpevněnými břehy, což zabraňuje kontaktu s vodou.

LEGENDA

- navržený mobiliář
- dlažba ze světlých žulových kostek
- dlažba z tmavých žulových kostek
- navržená vegetace

VODA

přirozený vstup do vody, přírodní charakter

PARKOVÁNÍ

1 - zrušení parkování na náměstí
2 - nové parkoviště mimo centrum

VEGETACE

odstranění nevhodných porostů
podpoření aleje, dominantanta na náměstí

revitalizace Mírového náměstí

Cílem návrhu revitalizace náměstí je zpřístupnění místním občanům, vytvoření živého prostoru, který nabídne místa k pobytu.

Vodní plocha bude z části zpřístupněna, a to v místě centrálního prostoru pro setkávání. Z prostoru návsi bude přesunuto parkování, protože náměstí má sloužit především lidem. V celém prostoru náměstí je navržena pěší zóna a cesta bude jednoúrovňová. Povrch náměstí bude pokryt žulovými kostkami (Tmavé kostky vymezí prostor pro projíždění aut). V návrhu je asanována nevyhovující vegetace (převážně keře) a navržena nová. Bude dotvořena alej (*Tilia cordata*), která podpoří pohled na kostel a v centrálním prostoru u vody bude vysazen velký strom (*Tilia platyphyllos*), který bude prostoru dominovat a také poskytovat stín. U pivovaru je navrženo venkovní posezení. Ve vstupní části je navržena dřevěná paluba, která může sloužit k posezení, nebo při akcích jako podium. Dále je na návsi navržen multifunkční přístřešek, který bude fungovat jako autobusová zastávka, altán pro místní i turisty. Dále je v projektu navrženo mnoho laviček a odpadkových košů.

současný stav

LEGENDA

- † křížek
- 🔔 zvonička

0 10 20 40 m M 1:1 000

hranice

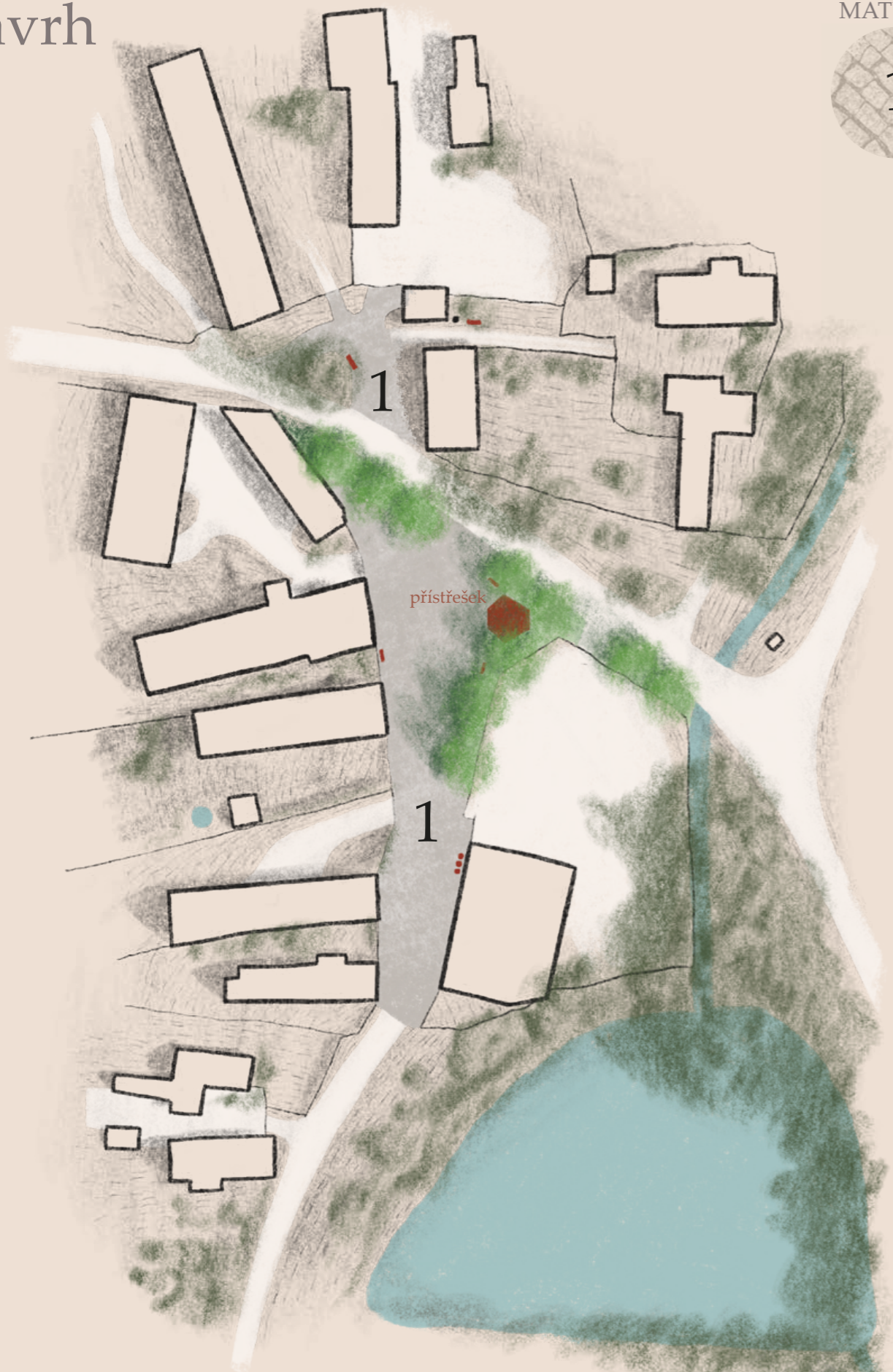
prostor

náves ve Slatině

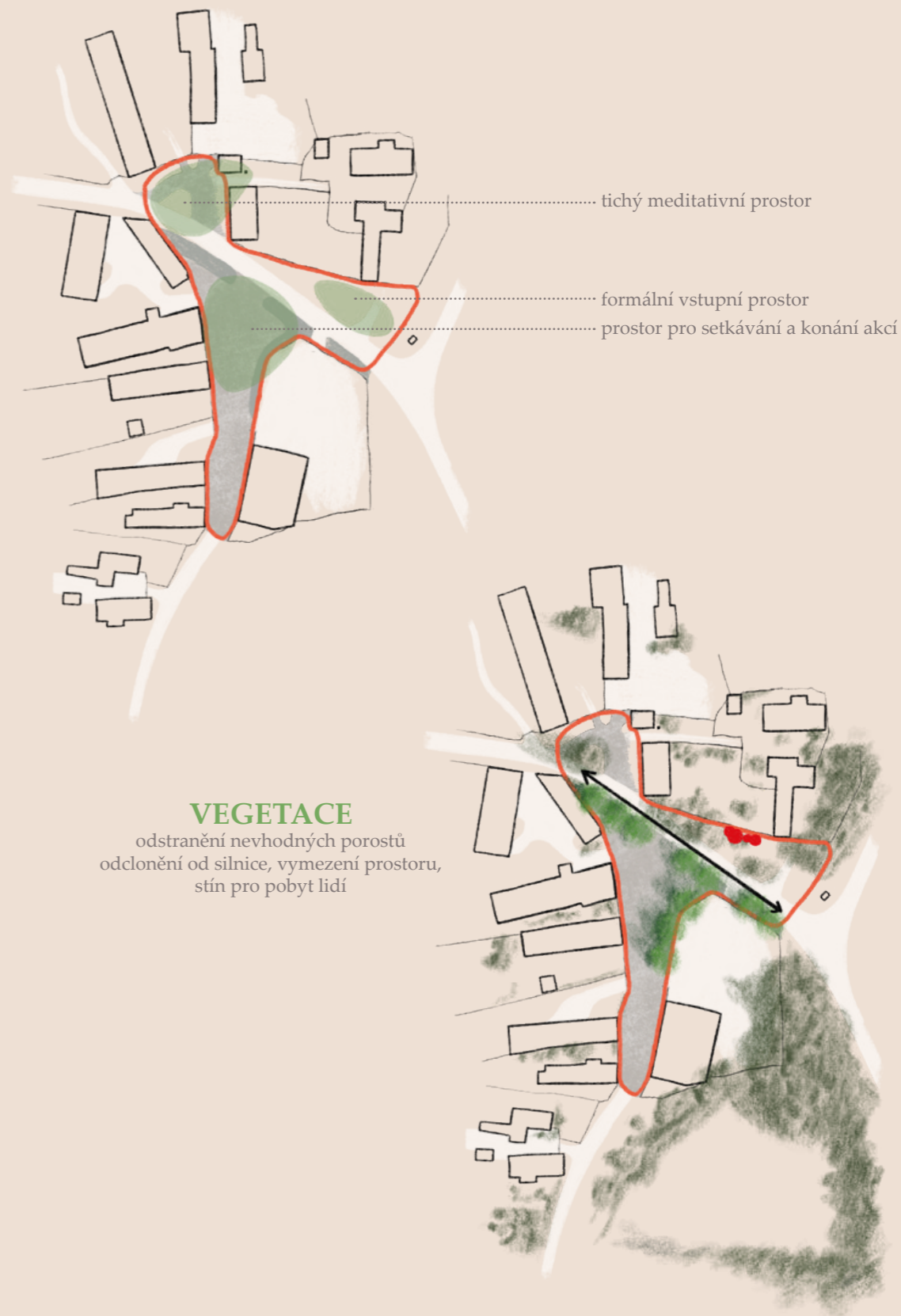
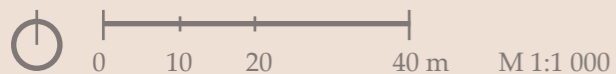
Slatina je velmi malá vesnička, kde žije asi 40 obyvatel. Náves je vymezena zástavbou a areálem pily.

Prostor je rozdělen na dvě hlavní plochy, a to hlavní centrální otevřenou plochu (1) a prostor s klidnou atmosférou, kde stojí lípa a zvonička (2). Celý povrch návsi je asfaltový a není zde skoro žádná vegetace ani mobiliář, což dělá tento prostor prázdným, strohým a neživým místem. Myslím si, že by si tato obec s dochovanou urbanistickou strukturou, zasloužila důstojný prostor pro setkávání.

LEGENDA

- navržený mobiliář
- dlažba ze světlých žulových kostek
- navržená vegetace

VEGETACE

odstranění nevhodných porostů
odclonění od silnice, vymezení prostoru,
stín pro pobyt lidí

revitalizace návsi ve Slatině

Náves by měla poskytovat prostor pro komunitní život obyvatel.

Proto byl navržen přístřešek, kde se mohou obyvatelé scházet. Dále bylo navrženo umístění několika laviček, například u zvoničky, kde se lidé z obce scházejí a zvoní, když někdo ze vsi zemře.

K docílení příjemného návěsního charakteru místa byl navržen nový povrch. Stávající asphalt tak nahradí dlažba ze žulových kostek. Náves bude prostorově uzavírat stromořadí (*Tilia cordata 'Rancho'*), které lidem poskytne stín.

závěrem

Doufám, že tato práce přinese čtenáři zamyšlení nad vlastním vztahem k místu a zapojení do komunity. Snad by i mohla posloužit jako jistý manuál pro vedení obce Chudenice a přinést nápady na rozvoj obce z pohledu místní obyvatelky.

Na závěr bych chtěla především poděkovat mé vedoucí práce Ing. Radmile Fingerové za trpělivé vedení při zpracování diplomové práce. Děkuji za pozitivní přístup, dávky optimismu, energie a motivace, které mi vždy pomohly najít tu správnou cestu.

Dále bych chtěla poděkovat mým rodičům, sestřám, Petrovi a Kláře za podporu během celého studia.

literatura a zdroje

internetové zdroje:

<https://geoportal.gov.cz/>
<https://meliorace.vumop.cz/>
<https://ags.cuzk.cz/>
<https://mapy.geology.cz/>
<https://geoportal.spucr.cz/>
<https://mapy.cz/>
<https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>
<https://pamatkovykatalog.cz/>
<https://ags.cuzk.cz/archiv/>
<http://oldmaps.geolab.cz/>
<https://www.chudenice.info/>
<http://www.otisk.org/>

prameny a literatura:

NORBERG-SCHULZ, Christian. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.

ROUBAL, Adolf. *Obrázky ze starých Chudenic*. 3. vyd. Praha: Vena, 1992. ISBN 80-85253-05-4.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. *Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína: vznik a vývoj parků v Krásném Dvoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2397-9.

